

Frivillighed

Det frigiver tid til fagligheden, når frivillige kræfter giver en hånd med i hverdagen – som fx hundeluffer eller reservemormor

3/2017

24. FEBRUAR

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Jens Nielsen (redaktør), jni@sl.dk
Iben Konradi Nielsen, ikn@sl.dk
Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk
Malene Dreyer, mad@sl.dk
Steven Leweson (layout), stl@sl.dk

Prik, læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på www.socialpaedagogen.dk/arkiv

Adresse

Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
redaktionen@sl.dk
www.socialpaedagogen.dk

Læserbreve og kronikker

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til redaktionen@sl.dk

Annoncer

Sendes til redaktionen@sl.dk
Se priser, formater, deadlines osv. på www.socialpaedagogen.dk/annoncer

Kommende deadlines

Deadline for læserbreve og stillingsannoncer til 4/2017, der udkommer den 17. marts, er tirsdag den 7. marts kl. 12. For tekstsidedannoncer er deadline til 4/2017 mandag den 6. marts.

Redaktionen af 3/2017 er afsluttet den 16.2.2017

Abonnement

Abonnementspris 2017:
825,00 kr. inkl. moms (17 numre)
Løssalg: 50,00 kr. + porto

Opplag

44.715 i perioden
1.7.15-30.6.16

Produktion

KLS Pureprint A/S

Forsidefoto

Tao Lytzen

Medlem af:

KOMMENTAR

I Socialpædagogernes a-kasse forsøger vi at tilrettelægge indsatsen, så alle medlemmer oplever, at vi møder dem med respekt og forståelse

Stor tillid til a-kasserne

Af Michael Madsen
Forbundskasserer

FOTO: RICKY JOHN MOLLLOY

En velfungerende a-kasse er basen for, at man kan vide sig tryk – også hvis man skulle stå i perioder med ledighed. Det viser en undersøgelse, som er gennemført for Danske A-kasser, a-kassernes fælles brancheorganisation. 13.000 medlemmer på tværs af en række a-kasser har deltaget i undersøgelsen, som bl.a. viser, at medlemmerne har stor tillid a-kasserne, når det handler om at få hjælp og vejledning. Til gengæld er der lavere tillid til, at jobcentre kan gøre en forskel, hvis medlemmerne bliver ledige.

Som forbundskasserer glæder jeg mig over undersøgelsens resultater. Og de overrasker ikke. A-kassen har siden 2009 deltaget i årlige målinger og ligger særdeles godt i medlemmernes vurdering – faktisk helt i top hos de målte a-kasser. Vi tilskriver successen, at a-kassen er tæt knyttet til Socialpædagogerne som forbund, og at vores jobkonsulenter kender medlemmernes faglighed og arbejdsområde. Samtidig har vi opbygget en velfungerende administration, der sikrer korte svartider og udbetalinger til tiden – og en kollektiv lønfor sikring, der bidrager til økonomisk trykthed i en ledighedsperiode.

A-kasserne scorer lavest i undersøgelsen på image-delen. Fx forbinder kun få a-kassen med nytænkning. I Socialpædagogernes a-kasse forsøger vi at tilrettelægge indsatsen, så alle medlemmer oplever, at vi møder dem med respekt og forståelse. Men vi begrænses af den lovgivning, som ligger til grund for a-kassens arbejde. Vi bremses i tænke nyt – og de mange regler og krav, som medlemmerne møder i en ledighedsperiode, kan virke mere forstyrrende og endda mistænkeliggørende end befordrende i forhold til at kunne fokusere på at komme i job igen. Derfor fokuserer vi på at udvikle og forbedre vores vejledning, så medlemmerne både kan navigere i komplekse regler – og samtidig bruge de muligheder, som lovgivningen også rummer i forhold til opkvalificering og støtte til at komme i arbejde igen.

På grund af dagpengereformen byder de kommende måneder på store opgaver og forandringer. Ikke bare for os, men for samtlige a-kasser. En del af reformen er trådt i kraft. Desværre som en forringelse af dimittendsatsen for ikke-forsørgere, men også i form af en mulighed for at forlænge sin dagpenget ved hjælp af optjente arbejdstimer. Netop dét, forventer jeg, vil være til stor hjælp for mange af vores medlemmer. Fra 1. juli træder de største ændringer i kraft.

Den samlede reform er den mest omfattende siden 1970. Den vender billedligt talt den samlede a-kasseadministration på hovedet på én gang. Men vi er i fuld gang med forberedelserne, så vi kan bevare fodfæstet og fortsat sikre en høj medlemservice.

INDHOLD

FOTO: KISSEN MØLLER-HANSEN

04

04 FRIVILLIGHED

Frivillighed og faglighed kan sagtens supplere hinanden – hvis bare man sikrer klare rammer for samarbejdet og klæder de frivillige på til opgaven. På døgninstitutionen Skovbo er tre frivillige med til at give de professionelle mere tid og overskud til at arbejde kvalificeret med deres faglighed – og på botilbuddet i Vester Hassing er en frivillig hundeven og den finske lapphund Zia med til at give beboerne gode oplevelser og nye venskaber

16 AFTENVANDRING

Hvad skal der til for at forbedre forholdene for hjemløse i Danmark? Og hvilke udfordringer oplever socialpædagoger, der arbejder med hjemløse i hverdagen? De spørgsmål undersøgte Socialpædagogernes formand Benny Andersen på en aftenvandring på Vesterbro i København. På rundturen i hjemløseindsatsen besøgte han både et kvindenatherberg, et værested og et stofindtagelsesrum

20 FAGPOLITISK UDDANNELSE

I januar tog 17 socialpædagoger hul på første modul af forbundets Fagpolitisk Uddannelse. Her skal de rustes til at være stærke ambassadører for faget. Mød fire af deltagerne – og hør, hvordan de vil bruge deres stemme i debatten

22

FOTO: HANNE LOOP

22 ARBEJDSMILJØ

Et strakspåbud fra Arbejdstilsynet vendte op og ned på procedurer og rutiner på forsorgshjemmet Næstved – og i dag har man indført en mere systematisk tilgang til sikkerhedsarbejdet. Bl.a. med inspiration fra et andet forsorgshjem, Saxenhøj, hvor man i kølvandet på en række påbud i dag har konstant fokus på at forebygge vold og trusler

27 KNIVFORBUD

Vigtigt signal eller ren symbolpolitik?

28 MAGTANVENDELSE

Bliv klogere på de nye regler

28 FORSKNING

Vold i hjemmet koster

30 HANDICAP

Vigtig viden kan tabes på gulvet

30 LOVÆNDRING

Forbud mod diskrimination

32 FORSKNING

Anbragte trives bedre i skolen

32 LÆSERBREV**34 BØRN OG UNGE**

Deres mening er også vigtig

35 FOTOKONKURRENCE

Sammen kan de det hele

FRIVILLIGHED

Joans tilstedeværelse i afdelingen gør det muligt, at vi som professionelle kan arbejde mere intensivt og kvalificeret med vores faglighed. Og det kommer helt klart børnene til gode

Dorthe Poulsen, socialpædagog, Skovbo

Det skaber mere faglig kvalitet

Døgninstitutionen Skovbo i Skanderborg Kommune har haft tilknyttet frivillige i fire år. Det har de kun gode erfaringer med – og det er med til at øge kvaliteten af fagligheden

Af Steen Kabel, redaktionen@sl.dk

Foto: Kissen Møller Hansen

Det er helt afgørende for os, at det er vores faste faglige medarbejdere, der tager ansvar for og styring på alt, hvad de frivillige medarbejdere foretager sig i forhold til vores socialpædagogiske kerneopgave

Gunner Dalgaard, forstander, Skovbo

For Joan Søgaard er det en dejlig oplevelse at være frivillig medarbejder på Skovbo og være med til at gøre en forskel for børnene og personalet. Når hun træder ind ad døren på Skovbo, får hun som regel en bjørnekrammer af nogle af børnene. De er så glade for at se hende, og hun er også rigtig glad for at se dem. De har det nemlig godt sammen.

– Jeg er altid glad, når jeg skal op på Skovbo. Jeg glæder mig til at se børnene, og jeg er glad for, at jeg kan give en hånd med, så personalet får mere tid og overskud til at være sammen med børnene på deres pædagogiske måde. Så jeg oplever det som en berigelse af mit liv, at jeg kan komme her som frivillig, siger Joan Søgaard.

Den samme oplevelse har afdelingsleder Kirsten Iversen og socialpædagog Dorthe Poulsen fra Skovbo, der er et døgntilbud til børn og unge med vidtgående handicap. De oplever også, at det er en kæmpe gevinst for stedet, at de har Joan og to andre frivillige medarbejdere.

Ingen pædagogisk baggrund

Det lå ikke lige umiddelbart i kortene, at Joan Søgaard skulle bruge en stor del af sin pensionisttilværelse på at være sammen med børn og unge, der har vidtgående funktionsnedsættelser. Hun har nemlig overhovedet ingen pædagogisk baggrund.

– Jeg er uddannet handel- og kontorassistent og har været ansat de sidste 36 år af mit arbejdsliv i TDC. Til gengæld har jeg fire børn og 12 børne-

børn, så jeg har været omgivet af børn i det meste af mit voksne liv. Og jeg har altid elsket at være sammen med børn, pointerer hun og fortsætter:

– Og så må jeg være ærlig at sige, at jeg har et meget stort omsorgsgen. Det siger min mand i hvert fald. Jeg har altid taget mig meget af børnene og de kammerater, der er kommet hjemme hos os. Og jeg tager mig også af mine veninder, når de har brug for en hjælpende hånd eller en skulder at græde ud ved. Så det er nok derfra, at interessen er kommet.

Det var i hvert fald det, der fik Joan til at ringe til forstander Gunner Dalgaard for omkring fire år siden for at høre, om de havde brug for en hjælpende hånd, når hun nu var gået på pension. Det tilbud tog de imod med glæde på Skovbo.

Afstemme forventningerne

På det tidspunkt havde Skovbo ikke en formuleret procedure for, hvordan man skulle tage imod og bruge frivillige medarbejdere på stedet. Men det blev så anledningen til, at personalet fik snakket sammen om, hvordan man skulle gribe situationen an.

– Gunner og jeg startede med at indkalde Joan til en samtale for at afstemme vores forventninger til hinanden. Vi ville gerne høre, hvad hun havde lyst til at lave her. Samtidig fortalte vi om stedet, og hvad vi havde brug for, at hun kunne tage del i, siger afdelingsleder Kirsten Iversen og fortsætter:

– På den måde blev vi også mere præcise og skarpe på, hvad vi kan bruge frivillige til, og hvordan vi bedst muligt kan tage imod dem, så de føler sig trygge og velkomne her på stedet.

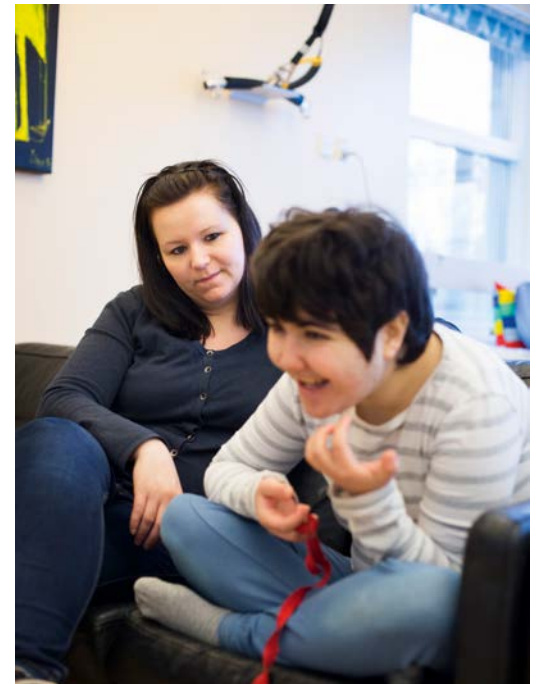
Samtidig var det vigtigt for ledelsen at sikre sig, at medarbejderne var positive over for at inddrage frivillige i det daglige arbejde. Men det blev ikke noget problem. Tværtimod.

Kommer børnene til gode

Det er ikke nogen hemmelighed, at personalet i starten lige skulle vænne sig til, at der kom en person udefra, som kunne kigge dem over skulderen.

MORMOR Når Joan Søgaard kommer som frivillig på døgninstitutionen Skovbo, opfatter mange af børnene hende som en kærlig og rummelig mormor, der kommer på besøg

Den måde, vi bruger frivillige på, har ingen indflydelse på hverken normeringen eller økonomistyringen. Det handler udelukkende om, at vi får tilført nogle ressourcer, som er medvirkende til, at vi kan styrke kvaliteten af vores pædagogiske arbejde

Kirsten Iversen,
afdelingsleder, Skovbo

Det er meget sårbare børn, der bor på Skovbo. De har brug for en særlig målrettet pædagogisk støtte i hverdagen, og derfor kan det virke forstyrrende for personalet, at der er andre personer til stede. Men det viste sig hurtigt, at det havde personalet ikke behovet at bekymre sig om i Joans tilfælde.

– Vi fandt lynhurtigt ud af, at det er en kæmpe hjælp, at vi kan trække på Joans ressourcer. Hendes tilstedeværelse gør, at vi får frigivet meget tid, som vi kan bruge på vores pædagogiske arbejde med børnene, siger Dorthe Poulsen.

Hun har eksempelvis flere tidspunkter, hvor hun kan være én til én med børnene, fordi Joan sidder i sofaen og læser med nogle af de andre børn. Eller hun tager sig af de praktiske ting, som personalet ellers skulle have brugt tid på.

– På den måde er jeg ikke i tvivl om, at Joans tilstedeværelse i afdelingen gør det muligt, at vi som professionelle kan arbejde mere intensivt og kvalificeret med vores faglighed. Og det kommer helt klart børnene til gode, understreger hun.

Dorthe Poulsen ser heller ikke noget problem i, at Joan ikke har en pædagogisk baggrund. Det er nærmest kun en fordel.

– Joan kommer jo som det varme, rummelige og kærlige menneske, hun er, og møder børnene på sin helt egen måde. Og børnene elsker, når 'mormor' kommer på besøg, fordi hun har en helt anden og mere umiddelbar tilgang til samværet med børnene. Hun har ikke det samme pædagogiske blik, som vi andre har, og det skal hun heller ikke have som frivillig, understreger hun og tilføjer:

– På den måde er Joan Søgaard et frisk pust i hverdagen både for børnene, forældrene og for os som medarbejdere.

Den betragtning er afdelingsleder Kirsten Iversen enig i.

– Vores børn er så vant til at være i en pædagogrelation, hvor der hele tiden er fokus på de ting, børnene skal arbejde på for at komme til at fungere så godt som muligt i deres liv. Det er en

vigtig pædagogisk opgave, som vi ikke inddrager de frivillige i, siger hun og tilføjer:

– Men vi kan også se, at der sker noget andet i relationen, når børnene er sammen med Joan, fordi hun reagerer anderledes, end vi gør. Og det er dybest set meget sundt for børnene at opleve, at der kan være den forskel i samværet.

Bred vifte af opgaver

Som frivillig har Joan Søgaard en bred vifte af opgaver, hun påtager sig på Skovbo. Det går lige fra at være med til at skifte ble på nogle af børnene og tage dem med på ture ud af huset til at gøre køleskabe rene, hjælpe til ved forældremøder og pynte op til jul.

– Det vigtigste for mig er ikke, hvad jeg laver. Men at jeg kan give en hånd med der, hvor der er brug for det, så både børn og personale oplever det som en hjælp, at jeg er her. Og så er det for øvrigt lige meget for mig, om det er praktiske ting ude i køkkenet, eller det er at hjælpe nogle børn i tøjet eller på toilettet, fastslår hun.

I den forbindelse påpeger forstander Gunner Dalgaard også, at der som udgangspunkt ikke er nogle opgaver, der ikke kan varetages af frivillige medarbejdere. Men det er vigtigt, at de frivilliges indsats foregår under kyndig guidning af medarbejderne.

– Det er helt afgørende for os, at det er vores faste faglige medarbejdere, der tager ansvar for og styring på alt, hvad de frivillige medarbejdere foretager sig i forhold til vores socialpædagogiske kerneopgave. Som frivillig på Skovbo skal man ikke foretage sig noget sammen med vores børn og unge, uden at det er under tæt vejledning og tilsyn af vores faste medarbejdere, fastslår forstanderen og uddyber:

– Og der er ingen tvivl om, at det er mig som forstander, der har det overordnede ansvar for, at det er et godt og trygt sted for børnene og de unge at bo. Det gælder i forhold til vores uddannede personale, medhjælpere og vikarer – og

det gælder også i forhold til de frivillige, der er tilknyttet Skovbo.

Forstanderen pointerer også, at det er afdelingslederne og det faste personale, der har kontakten til forældrene. Og forældrene bliver inddraget i beslutningen om, hvor meget og hvordan frivillige eventuelt skal indgå i relationen til deres barn.

– Forældrene er meget positivt indstillede i forhold til at inddrage frivillige i hverdagen på Skovbo, fordi de oplever, at børnene, de unge og medarbejderne får tilført mere tid til nærvær og flere muligheder for at lave flere aktiviteter i hverdagen sammen med børnene, siger afdelingslederen.

Tager ikke arbejde fra de ansatte

En anden diskussion vedrørende inddragelse af frivillige er spørgsmålet om, hvorvidt de frivillige tager arbejde fra de ansatte. Men den bekymring kan både leder, medarbejder og frivillig skyde helt ned.

– For mig at se er det en lidt gammeldags fagpolitisk diskussion, som ingen mening giver i vores sammenhæng. Hverken Joan eller vores andre frivillige er på nogen måde med til at tage arbejde fra os ansatte, understreger Dorthe Poulsen. Hun fortsætter:

– Tværtimod – så er Joan med til at give os mere tid og ressourcer til at koncentrere os om vores faglige indsats, fordi hun tager over på en række praktiske ting, som vi ellers skulle have brugt tid og kræfter på. Så Joans tilstedeværelse frigør tid frem for at tage tid fra os.

Afdelingsleder Kirsten Iversen nikker og tilføjer:

– Den måde, vi bruger frivillige på, har ingen indflydelse på hverken normeringen eller økonomistyringen. Det handler udelukkende om, at vi får tilført nogle ressourcer, som er medvirkende til, at vi kan styrke kvaliteten af vores pædagogiske arbejde. Så det har intet at gøre med, at frivillige kommer og tager arbejde fra vores faste personale.

De er et værdifuldt supplement til vores faste medarbejdere.

Og Joan Søgaard kan heller ikke koble sig på den tankegang, at hun skulle være medvirkende til at tage arbejde fra de ansatte.

– Det vigtigste for mig er, at jeg har friheden til selv at bestemme, hvornår jeg skal være der. Jeg vil ikke ind i et mønster, hvor jeg har faste mødetider eller vagter, for så kan det hurtigt komme til at minde om et almindeligt arbejde, og det er jeg ikke interesseret i. Jeg vil gerne bidrage, når der er behov for det. Men jeg vil også have friheden til at sige nej, når det passer mig bedst.

Understøtter kommunens politik

Siden 2012 har Skanderborg Kommune arbejdet ud fra modellen Kommune 3.0. Tankegangen er, at kommunen er et fællesskab, hvor borgerne bliver mødt som ressourcestærke og aktive mennesker, der gerne vil indgå i meningsfulde fællesskaber og bidrage til at løse fælles opgaver.

Disse tanker blev formuleret i et kodeks for godt samarbejde mellem ansatte og aktive borgere, der blev vedtaget af politikerne i Skanderborg Byråd. Og det er netop her, ledelsen har hentet inspirationen til at inddrage frivillige i arbejdet på Skovbo.

– Det kodeks gav det politiske fundament, som vi nu bygger videre på. Vores brug af frivillige understøtter således et vigtigt spor i Skanderborg Kommunes strategi for Kommune 3.0, der bygger på samskabelse og inddragelse af aktive borgere, siger Gunner Dalgaard og tilføjer afslutningsvis:

– Det tager vi afsæt i, når vi inviterer frivillige til at komme og give en hånd med her på Skovbo. Det er med til at bringe borgernes ressourcer i spil samtidig med, at alle her på stedet får glæde af det meningsfulde fællesskab, der opstår, når vi sammen er med til at gøre en kvalitativ forskel for de børn og unge, der bor og lever på Skovbo.

I øjeblikket har Skovbo tre frivillige tilknyttet, men døgntilbuddet håber at kunne tilknytte et par mere i de kommende måneder. ■

KREATIVITET Ud over at hjælpe til med forskellige små praktiske opgaver i dagligdagen, forsøger Joan Søgaard også at lave kreative ting med børnene – fx har hun selv syet farverige sansepuder til institutionens børn.

Ingen grund til bekymring

Saml kræfterne fra civilsamfundet og den socialfaglige indsats – og inddrag borgeren. Så vil borgeren opleve en forandring i livet, viser forskning om frivillighed. Og socialpædagoger behøver ikke at frygte udvanding af fagligheden, lyder budskabet

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk
Foto: Kissen Møller Hansen

Når de otte familier i KFUM's familieklub mødes, er det ikke lige til at se, hvem der er de såkaldt socialt udsatte, og hvem der ikke er. De voksne hjælper alle sammen hinanden med madlavningen, og børnene leger på tværs af alder en leg, som en anden voksen er med til at sætte

i gang. Henover frikadellerne går snakken om stort og småt – om børnenes skolegang, om der er nogen, der har brug for hjælp til lektierne, og om hvordan man får nye venner. Efter middagen aftaler to af de voksne at hjælpes ad med at kigge på en jobansøgning.

Dette scenarie er tænkt, men kan blive til virkelighed i det store frivillige familieprojekt, som KFUM's Sociale Arbejde netop har modtaget millionstøtte til fra Den A.P. Møllerske Støttefond. Her skal frivillige i løbet af de næste år uddannes i socialpædagogiske og psykologiske metoder og understøtte familieklubberne, der består af både udsatte og ressourcerstærke familier. Familieklubberne skal give de udsatte familier den støtte, de har brug for.

Og tendensen er klar: Der vil kun komme flere frivilligprojekter og flere frivillige i den sociale sektor. Det er de politiske signaler fra Christiansborg og på landets rådhus, og det er tendensen

Hvad er samskabelse?

Samskabelse handler om at skabe velfærdsløsninger sammen med de borgere, det handler om. Der er tre definitioner på samskabelse i et velfærdssamfund: den beskrivende, den intermedierende og den transformative.

Den beskrivende samskabelse sker, når borgerne støtter op om velfærdsstatens institutioner ved fx at tage den medicin, som lægen udskriver, sortere affald eller sørge for, at barnet laver de lektier, skolen giver med hjem. Der er en form for gensidighed, og samfundet er afhængig af velvillige borgere. Men det sker i en ramme, som det offentlige har defineret fuldstændig.

Den intermedierende samskabelse sker, når det offentlige proaktivt arbejder og interagerer med civilsamfundet, og borgerne bliver betragtet som værdifulde netværk og som nogen, der kan bidrage med andre vidensformer. Det kan fx være en gruppe af dyreejere, der besøger et bosted og er sammen med borgerne med dyrene, eller når frivillige organiserer cykelture med ældre beboere på et plejehjem. Det skaber synergieffekter, fordi dyrebesøget skaber udvikling hos borgerne, eller de ældre sover bedre efter cykelturen. Men parterne bliver stadig på hver deres banehalvdel, og det eksisterende forhold mellem modtagere og leverandører af service forbliver intakt.

Den transformative samskabelse fordrer kollektive processer i både planlægning og udførelse af velfærdsservicen, og borgere, frivillige og kommunens fagfolk er lige og jævnbyrdige på alle niveauer og altså også i forhold til ledelse og styring. Et eksempel kan være et frivilligt drevet medborgerhus, hvor psykisk sårbare og psykisk syge unge kommer sammen med deres hjemmevejleder og udvikler og deltager i husets aktiviteter, hvor både fagpersonen, den sårbare unge og husets frivillige deltager på lige fod. Her smelter civilsamfund, borgere og fagfolk fra kommunen sammen, og de har alle lige meget indflydelse på både idéer, planlægning og udførelse.

i udlandet. Tæt på alle kommuner har da også en vision om mere frivillighed, demokrati og borgerinddragelse – eller samskabelse, som det kaldes.

Og der kommer mere i fremtiden, lyder vurderingen fra Helle Hygum Espersen, der er seniorprojektleder hos KORA og forsker i frivillighed. Hun har bl.a. undersøgt netop kommunale fag- og forvaltningscheferes holdning til inddragelse af civilsamfundet og udbyttet af det.

– De er optagede af de demokratiske værdier og i at øge borgernes medborgerskab. De er optagede af samskabelse, som betyder at skabe velfærdsløsninger sammen med de borgere, det handler om – sammen med lokalsamfundet og civilsamfundet, forklarer hun.

Frivillige kræfter en væsentlig spiller

Kommunerne bevæger sig altså væk fra en logik, hvor kommunen er leverandør af velfærdsydelser til en gruppe borgere – og hen imod mere 'horizontale partnerskaber', hvor kommunen og borgerne er jævnbyrdige, og hvor de sammen aktivt skal skabe de løsninger, der har brug for.

Og her er de frivillige kræfter eller civilsamfundet en væsentlig spiller, pointerer Helle Hygum Espersen.

Det er især den såkaldte 'transformative samskabelse' (se boks), der virkelig batter noget – og det er også det sværeste at få til at lykkes, for det kræver, at borgerne, de frivillige og fagfolkene alle deltager på lige fod i alle dele af processen.

Med andre ord: Fagfolk fra kommunen faciliterer og rådgiver om at skabe fx et nyt værested, men brugerne af værestedet og de frivillige indgår på lige fod med kommunens folk om at bestemme, hvordan værestedet skal være, og hvad man kan lave der.

– Den transformative samskabelse kan, som navnet antyder, transformere marginaliserede borgere og virkelig udvikle dem. Og pointen med samskabelse er, at det skal være transformativt, hvis der skal skabes noget udbytte for borgerne og ikke bare være en effektiv måde at levere en service på. Men det er rigtig svært, siger Helle Hygum Espersen.

For ikke alene kræver det, at den kommunale forvaltning og den enkelte institution kan slippe tøjlerne og lade andre reelt indgå i styring og planlægning og ikke bare lade frivillige optræde i yderste led som leverandør af fx omsorg eller oplevelser. Her handler det både om at lukke de frivillige foreninger ind, og om at borgernes stemme skal tælle lige så meget som alle andres.

Det samme gælder også for den enkelte socialpædagog. Og her kan det blive nødvendigt

at overskride nogle fagprofessionelle grænser og også selv engagere sig personligt i et projekt – eller i hvert fald at arbejde på en anden måde, end man er vant til, forklarer Helle Hygum Espersen.

Et håb om transformation

Der findes ikke mange eksempler på transformative samskabelsesprojekter i Danmark i dag, fortæller Helle Hygum Espersen, der dog nævner det frivilligt drevne medborgerhus INSP! i Roskilde som et godt eksempel.

– Her er alle velkomne. Der skabes en mængde forskellige aktiviteter, og psykisk sårbare unge deltager i selskab med deres hjemmevejledere som ligeværdige parter ligesom stedets frivillige. Det har skabt reel recovery for mange af de unge, fordi de oplevede et fællesskab, hvor de kunne være noget andet end psykisk syg, og hvor de samtidig havde den socialpædagogiske støtte på en ny måde, fortæller Helle Hygum Espersen.

På den måde kan samskabelsen også starte i civilsamfundet og ikke som et kommunalt drevet projekt.

Lidt af de samme toner finder man i et nyt projekt fra KFUM's Sociale Arbejde, der hedder

EKSTRA HÆNDER På døgninstitutionen Skovbo i Skanderborg har man lige nu tre frivillige tilknyttet arbejdspladsen – og udover at de er med til at løse forskellige praktiske opgaver, laver de frivillige også forskellige kreative ting med børnene.

Tre gode råd

Vil du arbejde med samskabelse og frivillige? Seniorprojektleder ved KORA, Helle Hygum Espersen, har tre råd til dig.

1. Læs om frivillighed, og hvad der virker – og bliv inspireret.
2. Snak med de lokale frivillige organisationer og hør, hvordan de ser verden anderledes end i kommunen – og se det som en styrke. I kan lære noget af hinanden.
3. Stol på dine egne holdninger og værdier – du skal turde bruge dig selv på nye måder.

Frivilligheden er en kæmpe mulighed i forhold til at give udsatte familier relationer på en anden måde, end man kan få med uddannet fagligt personale. Det, at frivillige personer gør det, fordi de har lyst til det. Det kan nå nogle helt andre typer af familier og nå en helt anden volumen

Simon Kangas Larsen, udviklingschef i KFUM's Sociale Arbejde

'Familier hjælper familier' – et projekt som i januar blev tildelt 39,5 mio. kr. af Den A.P. Møllerske Støttefond.

Projektet skal skabe 175 familieklubber landet over, hvor udsatte og mere ressourcestærke familier mødes og spiser, leger og lærer – og danner relationer og netværk. Og gennem de relationer kan der åbnes op for muligheden for rådgivning og støtte til de udsatte familier og for brobygning til det offentlige.

Særlige frivillige facilitatorer modtager uddannelse af fx socialpædagoger i de anerkendte psykologiske og pædagogiske metoder 'De utrolige år' og 'Den neuroaffektive udviklingspsykologi'. De frivillige facilitatorer skal stå for rammerne for familieklubberne samt for støtte og rådgivning, ligesom de skal skabe muligheden for brobygning til de offentlige instanser, som mange udsatte familier ikke har stor tillid til.

Ligeværdighed er et nøgleord

I projektet deltager alle familierne uanset baggrund på lige fod, og ligeværdighed er et af nøgleordene, forklarer udviklingschef i KFUM's Sociale Arbejde Simon Kangas Larsen.

Han mener, at frivillige kan noget helt andet end fagligt uddannet personale.

– Frivilligheden er en kæmpe mulighed i forhold til at give udsatte familier relationer på en anden måde, end man kan få med uddannet fagligt personale. Det, at frivillige personer gør det, fordi de har lyst til det. Det kan nå nogle helt andre typer af familier og nå en helt anden volumen, siger han.

Selvom de frivillige facilitatorer skal uddannes i særlige pædagogiske metoder, og af mange måske vil blive betragtet som en slags 'professionelle

frivillige' eller 'socialpædagoger light', ser Simon Kangas Larsen det ikke som et paradoks, at man blander faglighed og frivillighed.

– Vi skal altid huske, at det er menneskers liv, vi har i hænderne, og vi skal møde dem på den mest kvalificerede måde. Og frivilligheden har grænser både hvad angår tid og faglighed. Projektet kommer til at have nogle familier med, hvor en vis faglighed er nødvendig, og derfor er uddannelsen til de frivillige afgørende. Det kvalificerer de frivillige, for mange frivillige vil i dag gøre mere end at give deres tid – de vil også gøre en faglig forskel. Men man vil gøre det ulønnet, fordi man vil et andet menneske og en anden familie, siger Simon Kangas Larsen og tilføjer:

– Man kan gå nogle flere skridt, fordi frivilligheden er så afgørende. Det giver et myndighedsfrit rum, som man ikke kan opnå på en institution eller i en kommune. Og det er jo ikke, fordi kommunerne og institutionerne ikke skal blive ved med at udføre deres arbejde, for det er også nødvendigt. Men frivillighed og faglighed kan sagtens supplere hinanden, for frivilligheden bliver kvalificeret af den faglige tænkning, som er til gavn for familierne. På den måde kan vi basere vores arbejde på andet end 'vi plejer' og mavefornemelse, siger han og tilføjer, at man frem for at se det som om, at de frivillige tager de ansatte medarbejders job, så skal man hellere se frivillighed som et supplement til det vigtige arbejde, som fx socialpædagoger gør.

– Men vores projekt er noget andet – det er ikke en myndighedsopgave eller et behandlingstilbud, men et forebyggende arbejde. Og vi kan nå de mange familier, der måske burde få hjælp, men ikke får det, fordi kommunernes budgetter er begrænsede. Jeg mener, at det er forføjlet at

Lad os koble det faglige og de frivillige

Der kan være mange gevinster ved at tænke frivillige ind også i det socialpædagogiske arbejde – det mener såvel Socialpædagogernes formand som børne- og socialministeren, som begge har udtalt sig positivt om frivillighed:

– Set fra min stol er det [frivillighed, red.] et godt supplement, og det ville være ærgerligt, hvis vi havde et velfærds-samfund, som kun var funderet på det offentlige. At vi hjælper hinanden ad

frivillighedens vej, er med til at skabe en bedre sammenhængskraft, og det er fantastisk at se, at der er et frivilligt Danmark, som træder til, siger børne- og socialminister Mai Mercado (K) i Ekstrabladet.

– Når det lykkes at gøre det frivillige civilsamfund til en del af vores socialpædagogiske og fagligt professionelle indsats, så er det ren win-win-win. Det er det for de mennesker, det gavner.

Det er det for civilsamfundet – og det er det for socialpædagogerne. Vi skal være med til at forme koblingen mellem de frivillige og det faglige i stedet for at lade være, for så risikerer vi netop, at det frivillige samfund bliver noget, der overtager nogle funktioner i velfærds-samfundet. Og det handler om, at vi skal ud og banke på dørene i stedet for, at de frivillige altid skal komme til os, siger Benny Andersen, formand for Socialpædagogerne.

se frivillighed som en besparelse, for det er netop supplement og samskabelse, og vores projekt er et rendyrket civilsamfundsprojekt, hvor frivillige løfter en samfundsopgave som et supplement til det eksisterende, siger Simon Kangas Larsen.

Der skal efteruddannelse til

Heller ikke Helle Hygum Espersen mener, at der er grund til at bekymre sig om, at de frivillige bliver brugt som en forklædt besparelse.

– Hele snakken om grænser og roller er ødelæggende for samskabelsen, for så får vi jo ikke forløst den værdiskabelse, som der potentielt kan ske for borgerne. Vi skal væk fra den tankegang, der handler om strukturer, opgaver og kompetencer og i stedet tage udgangspunkt i borgernes helhed i stedet for sin egen faglighed. Og det står jo sådan set også i lovgivningen, siger hun.

Men for nogle socialpædagoger kan det være en helt ny måde at arbejde på, erkender Helle Hygum Espersen, og derfor bør socialpædagoger have specifik kompetenceudvikling i samskabelse og inddragelse af borgere og organisationer i lokalsamfundet.

Sådan lyder det også fra de kommunale chefer i Helle Hygums Espersens undersøgelser.

– Cheferne identificerer en mangel, men omvendt satser de ikke på kompetenceudvikling. På samme måde er der et paradoks i, at de er optagede af demokrati og forbedret servicekvalitet, men de lader kun de frivillige komme ind i det yderste leverandørled. Og der kan med rette spørge, om man så egentlig har implementeret det transformative samskabelsesideal, og om der så er så meget demokrati i det, siger hun. ■

LEG Når frivillige bidrager til leg og aktiviteter med børnene på døgninstitutionen Skovbo, er det med til at sikre, at det faguddannede personale har mere tid og overskud til det pædagogiske arbejde.

FRIVILLIGHED

Frivillighed skaber debat på Facebook

I fagbladet Socialpædagogens facebookgruppe blev frivillighed også diskuteret. Mange frygter, at de frivilliges indtog er en forklædt spareøvelse

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

Jeg fatter simpelthen ikke, hvorfor Røde Kors skal have lov at lave socialpædagogisk (mit) arbejde med et korps af frivillige, skrev Leif Kristiansen på fagbladet Socialpædagogens facebookgruppe og delte et link til en nyhed om, at Røde Kors har fået 24 mio. kr. af Den A.P. Møllerske Støttefond til et frivilligprojekt for udsatte familier.

Og den holdning var der mange medlemmer, der bakkede op om.

– Ja hvorfor så blive ved med at uddanne pædagoger, hvis frivillige kan varetage opgaven, skrev Jeanette Fedder Bach Nygaard.

– Fuldstændig enig, det skal Røde Kors holde fingrene fra. Underlig argumentation, at fordi man er lønnet professionel, så har man ikke hjertet med, det er noget vrøvl, lød det fra Arne Bjerring.

Men nogle ifacebookgruppen var ikke enige:

– Ej stop nu lige. Medmenneskelighed har vi altid brug for. Og mon ikke der stadig bliver brug for pædagogerne i de komplicerede sager, lød det fra fx Tina Vestergaard.

Også Lillian Christoffersen var uenig:

– Det giver god mening for mange sårbare at samarbejde med mennesker uden for 'systemet'. I mit tidligere virke gav flere udtryk for, trods gode relationer, man føler en anderledes ligeværdighed med ikke-professionelle. ■

FRIVILLIGHED

Jeg bliver glad, fordi det er helt tydeligt, at Axel hygger sig og nyder samværet med os. Men jeg kan også se, at vores besøg glæder de andre beboere på botilbuddet, for de kommer og hilser på Zia, når hun er i huset

Dorte Sletting, frivillig

Kan skabe en positiv forandring

På botilbuddet i Vester Hassing er man ikke bange for at bruge frivillige. Det skal bare give mening for den enkelte beboer, og så er det vigtigt, at de ansatte sætter rammerne for samarbejdet

Af Malene Skov Jensen, redaktionen@sl.dk

Foto: Tao Lytzen

Når Dorte Slettings bil nærmer sig botilbuddet i Vester Hassing lidt uden for Aalborg, bliver hendes hund Zia utålmodig og begynder at pibe i forventningens glæde. Og når de træder ind af hovedindgangen, viser Zia logrende vej hen til Axel.

– Der er stor gensynsglæde, når de to mødes. Zia hygger sig rigtig godt sammen med Axel, siger Dorte Sletting.

Sammen med sin finske laphund er hun frivillig hundeven for Axel, der er beboer på botilbuddet. Hver fjortende dag kommer de på besøg, og så skal Axel og Dorte ud at gå med Zia.

Axels drømme som afsæt

Ideen om at finde en hundeven fik socialpædagog Helle Thomsen sammen med Axel, da hun skulle finde ud af, hvad Axel drømmer om. Det var i forbindelse med udviklingsprojektet Livskraft, som Aalborg Kommunes Fagcenter for mennesker med udviklingshæmning og døve arbejder med. Projektet handler om at udvide og udvikle det faglige blik på borgerens kompetencer og muligheder bl.a. ved at undersøge borgernes drømme.

Samtidig fokuserer projektet på at støtte borgernes mulighed for at indgå i ikke-betalte relationer med fx besøgsvenner eller andre frivillige.

– Det er utroligt spændende at blive særlig opmærksom på borgernes drømme. Ofte er det os socialpædagoger, der definerer, hvad borgerens behov for udvikling er. Men nu finder vi sammen med borgerne ud af, hvad deres drømme og motivation er, siger Helle Thomsen.

Det kan dog godt være svært at undersøge, hvad borgerne drømmer om, hvis de som Axel har

et sparsomt sprog. Derfor krævede det lidt ekstra at finde ud af, hvad det er, Axel drømmer om.

Helle Thomsen valgte at tage udgangspunkt i, hvad der interesserer Axel – og der er ingen tvivl om, at det er hunde. Han har fx fortalt, at han har haft hund som barn, og at hans søsters hund sover ved siden af hans seng, når han er på besøg.

– Axel bliver også meget glad, når vi er ude at gå og møder en hund. Og da projekt Livskraft også handler om at skabe nye relationer, snakkede jeg med Axel om, at han måske kunne gå en tur sammen med en af byens hundeluftere indimellem, siger Helle Thomsen.

Kærlighed ved første blik

Sammen med Axel blev der lavet et opslag til opslagstavlen i Brugsen, hvor han søgte efter en hundeven.

– Jeg var lidt nervøs for, om der ville komme noget respons på opslaget, men projektet handler netop om at prøve nogle handlinger af. Nogle gange lykkes det, og andre gange gør det ikke, siger Helle Thomsen.

Men denne gang lykkedes det, for kort tid efter kontaktede Dorte Sletting botilbuddet i Vester Hassing. Hun ville gerne være hundeven sammen med Zia.

– Jeg har en hund med en helt unik personlighed. Zia er meget imødekommende og har en ro, som gør, at hun ikke bliver stresset af uforudsigelige situationer, og så har hun en god evne til at læse mennesker. Derfor har jeg længe tænkt på, at hun ville være en god besøghund, og så vil jeg også gerne selv gøre et stykke frivilligt arbejde, fortæller Dorte Sletting.

Hun fortæller, at der var en helt umiddelbar kontakt mellem Axel og Zia, da de mødtes første gang:

– Det var kærlighed ved første blik. Axel satte sig ned på hug foran Zia og tog fat i hendes pels ved halsen, og så sad de bare der snude ved snude, siger hun.

Dorte Sletting oplever, at både Axel, Zia, de andre beboere på botilbuddet og hun selv får meget ud af ordningen.

– For Zia er det en rigtig god aktivitet at gå en tur sammen med Axel og mig, hvor hun har god

Botilbuddet i Vester Hassing

Botilbuddet i Vester Hassing er en del af Aalborg Kommune. Målgruppen er voksne med udviklingshæmning og voksne med både udviklingshæmning og autisme. Her bor 30 borgere i fem grupper med seks lejligheder i hver. Der er 52 ansatte, hvoraf hovedparten er socialpædagoger og social- og sundhedshjælpere.

VENSKAB Når man tænker frivillighed ind i arbejdet, er det vigtigt at tage afsæt i, hvad der giver mening. For Axel, som bor på Botilbuddet i Vester Hassing, giver det rigtig god mening at have en hundeven – og han trives med at gå lange ture med Dorte Sletting og hendes hund Zia.

tid til at gå og snuse. Jeg bliver glad, fordi det er helt tydeligt, at Axel hygger sig og nyder samværet med os. Men jeg kan også se, at vores besøg glæder de andre beboere på botilbuddet, for de kommer og hilser på Zia, når hun er i huset. Der er en stor taknemmelighed og glæde fra både Axel og de andre beboere, som man måske ikke altid oplever ved andet frivilligt arbejde, siger hun.

Sætter rammerne

Selvom Dorte Sletting ikke rigtig havde forbehold eller tvivlede på, at hun og Zia skulle være hundeven med Axel, så var det vigtigt for hende, at hun blev godt klædt på til opgaven.

– Jeg havde en meget åben og god dialog med Helle. Hun var med os ude at gå den første gang, og gangen efter havde jeg ikke brug for at have nogen med, så siden er vi gået alene, og det fungerer rigtig fint, siger hun.

For socialpædagog Helle Thomsen var det også vigtigt, at hun satte rammerne for samarbejdet med Dorte Sletting, og det er stadig hende, der er tovholderen og har styringen med ordningen.

– Det er vigtigt, at man ikke bare overlader det til de frivillige selv at finde ud af, hvordan det skal foregå. Hvis man går ind i det her som socialpædagog, skal man sætte rammerne og være klar til at gøre en særlig indsats for at klæde de frivillige på. Det er vigtigt, at den frivillige og borgeren er trygge ved hinanden, siger Helle Thomsen.

Desuden mener hun, at man bør overveje nøje, hvordan man tænker frivillighed ind. Man skal

som fagperson lade sin viden, faglige overvejelser og prøvehandling komme i spil.

– Det er ikke alle borgere, der vil have samme glæde af det som Axel. Han har en åbenhed og interesse i at møde andre mennesker, og for ham er det sjovt og spændende. Derfor giver det mening for ham at få en hundeven. For andre borgere vil det være i en helt anden sammenhæng, at vi skal tænke frivilligheden ind, siger hun.

En positiv forandring

Derudover har Helle Thomsen ikke haft betænkeligheder ved at bruge frivillige. Tværtimod er hun blevet meget optaget af, at botilbuddet ikke skal være en lukket verden. Hun oplever, at det skaber en positiv forandring i Axels liv at have en hundeven, og hun håber, at det generelt vil skabe en positiv ændring i synet på handicappede, hvis brugen af frivillige spreder sig.

– Tidligere har vi været meget fokuserede på, at vi ikke bare kunne overlade samværet med de udviklingshæmmede og handicappede borgere til frivillige, for det var vigtigt, at vi uddannede socialpædagoger tog os af dem. Men personligt tænker jeg, at det vil kunne gøre kløften mellem almindelige mennesker og handicappede borgere mindre, når vi byder de frivillige indenfor, siger hun.

Helle Thomsen mener heller ikke, at hendes faglighed bliver truet, når de frivillige bliver en del af beboernes liv.

– Jeg har jo stadig min faglighed, og derfor kan jeg noget, som andre ikke kan. Jeg ved en

Jeg ved en masse om borgere med udviklingshæmning, og mit arbejde fortsætter jo som altid. Jeg føler mig ikke truet, for det, som de frivillige kan, er noget helt andet. Derfor vil jeg meget gerne sætte nogle rammer op for, at Axel får en rigtig god oplevelse og måske en ven for livet

Helle Thomsen, socialpædagog, botilbuddet i Vester Hassing

masse om borgere med udviklingshæmning, og mit arbejde fortsætter jo som altid. Jeg føler mig ikke truet, for det, som de frivillige kan, er noget helt andet. Derfor vil jeg meget gerne sætte nogle rammer op for, at Axel får en rigtig god oplevelse og måske en ven for livet, siger hun.

Vi skal turde

Samtidig er Helle Thomsen bevidst om, at Dorte Sletting og Zia kan give Axel noget, som hun ikke selv kan.

– Han får en ven og en relation, som jeg ikke kan give ham. Dorte kommer her som en ikke-betalt ven, og det er der ikke mange af borgerne, der har. De har deres familie, og så har de os, som

bliver betalt for at være sammen med dem. Det ville være egoistisk, hvis jeg stod i vejen for den slags relationer, siger hun.

Hun bekymrer sig heller ikke for, hvad der vil ske, hvis Dorte Sletting pludselig ikke har tid til at komme mere eller måske flytter.

– Så sker der det for Axel, som også sker for andre mennesker, når deres venner flytter, og det kan han godt håndtere. Kommer hun en dag ikke mere, så kommer hun ikke mere, og så er det mit job at følge op på, hvad jeg så kan tilbyde Axel i stedet for, eller om vi kan finde en ny hundeven. Vi skal turde prøve nogle ting af for at få de gode oplevelser – også selvom der er en risiko, siger Helle Thomsen. ■

FRIVILLIGHED

En ny måde at tænke udvikling på

I Aalborg Kommunes projekt Livskraft er borgernes drømme og relationer i fokus. Det bringer fagligheden i spil på en ny måde

Af Malene Skov Jensen

Individuelle drømme og nærende fællesskaber får mennesker til at lyse og vokse, mener man i Aalborg Kommunes Fagcenter for mennesker med udviklingshæmning og døve. Derfor søsatte centret i januar 2016 et treårigt udviklingsprojekt kaldet Livskraft, hvor de ansatte med afsæt i borgernes drømme og motivation arbejder med kerneopgavens mål.

Målet med projektet er, at borgerne skal opleve at være betydningsfulde i deres eget og andres liv, og at de oplever størst mulig selvstændighed og frihed.

– Det er et paradigmeskifte, hvor vi går fra, at pædagogen definerer opgaven og målene omkring borgeren med udgangspunkt i den enkeltes behov til i højere grad at tage udgangspunkt i

den enkelte borgers drømme og motivation. Den tilgang til opgaven sætter fagligheden i spil på en helt ny måde, siger Hanne Lindholm Sørensen, der er assisterende leder på botilbuddet i Vester Hassing.

Relationer giver livskvalitet

De ansatte på Vester Hassing oplever, at de ser borgerne med nye øjne på grund af projektet. De tænker i højere grad borgernes ressourcer og motivation ind i omsorgsarbejdet, når det giver mulighed for at fremme den enkeltes selvstændighed, frihed og betydningsfrihed.

Projektet har fokus på at brede borgernes vifte af relationer ud og støtte dem i at indgå i ikke-betalte relationer.

– Når andre er sammen med dig, fordi du er dig, og du oplever, at du er betydningsfuld i andres liv, kan det øge din livskvalitet. Den slags relationer har mange af borgerne ikke, men de er begyndt at få det fra bl.a. frivillige, fortæller Hanne Lindholm Sørensen.

I alt involverer projektet næsten 600 borgere fra centrets botilbud, dagtilbud, bostøtte og væresteder. ■

AFTENVANDRING

På rundtur i hjemløseindsatsen

Som forberedelse til et ministermøde opsøgte Socialpædagogernes formand nogle af de medlemmer, der arbejder med de allermost udsatte i København. Det blev både til besøg på et natterberg, et værested og et stofindtagelsesrum – og til en snak om det, der skal til for at forbedre hjemløse-indsatsen

Af Maria Rørbæk, mrrk@sl.dk
Foto: Søren Kjeldgaard

’Prøv at se her’. Socialpædagog Rasmus Roland Christensen løfter op i en stak dynebetræk i vidt forskellige farver. ’Vi prøver at undgå det institutionsagtige og alt, hvad der hedder hospitalsvask’, siger han og peger på et ensfarvet, gult betræk.

– Det kan fx være, at der er en, der rigtig godt kan lide det her. Og så slipper hun det ikke igen.

Det er tirsdag eftermiddag på kvinde-natterberget Café Klare i København. Lige nu er her lukket, og de tre soverum med køjesenge virker næsten sterile med deres blå madrasser og nøgne dyner. Men i nat bliver her liv, når man kan ringe på dørtelefonen og finde ly for vinterkulden.

– I løbet af dagen færdes kvinderne rundt omkring. Nogle er måske på dagcafeer for hjemløse. Andre sidder på biblioteker, og imens opbevarer mange af kvinderne deres ting her, siger Rasmus Roland Christensen og nikker mod stablerne af grønne mælkekasser fyldt med trøjer, kjoler og personligt udvalgte dynebetræk.

– Så pakker de ud, når de kommer? spørger Socialpædagogernes formand Benny Andersen. Rasmus Roland Christensen nikker.

– Ja. For mange af kvinderne betyder det meget at have noget, der er deres eget. De gør i højere grad end mændene noget ud af at holde på fac-

Vi gør meget ud af samarbejdet med frivillige, også for at de skal få en større forståelse for de hjemløse, der jo ofte er psykisk syge. Det kunne være ønskværdigt, hvis der skete en holdningsændring i civilsamfundet, så naboer fx bedre kunne rumme en lidt mærkelig eller anderledes opførsel

Rasmus Roland Christensen, socialpædagog

den for at kunne blende ind i bybilledet. Tit kan du slet ikke se, at en hjemløs kvinde er hjemløs.

Forberedelse til ministermøde

For med egne ord at 'kunne bringe virkeligheden ind til ministerbordet', når han i starten af marts skal mødes med børne- og socialminister Mai Mercado (K), har Benny Andersen opsøgt nogle af de medlemmer, der arbejder med hjemløse i København. Hvilke udfordringer oplever de i deres daglige arbejde? Og hvad mener de, ministeren bør gøre for at forbedre forholdene for de hjemløse?

– Rasmus og jeg vil gerne vise dig rundt til nogle af hjemløseindsatserne omkring Istedgade i København. Her i området er der en meget stor koncentration af hjemløse – nogle forlader slet ikke Vesterbro i flere år, siger socialpædagog Jesper Måge, der har arbejdet med hjemløse i fjorten år – senest ved stofindtagelsesrummet ved Mændenes hjem, hvor han bl.a. havde fokus på konfliktforebyggelse. Han har dog skiftet job pr. 1. februar og arbejder nu med unge.

Kollegaen Rasmus Roland Christensen er ansat på Café Klare, der også hører under Mændenes Hjem.

– Ja, det er jo lidt specielt, at et herberg for kvinder hører under Mændenes Hjem, siger han med et smil, da vi når til fællesstuen på Café Klare.

– Men vi fandt jo ud af, at kvinderne havde et behov, fordi de hang ud omkring Mændenes Hjem, men ikke kunne være der om natten.

Tages højde for kønsforskelle

– Hvad er den største forskel på at arbejde med mænd og med kvinder? spørger Benny Andersen.

– Mange af udfordringerne er jo de samme, svarer Rasmus Roland Christensen, som nævner manglen på billige boliger som et eksempel.

– Hvis socialministeren virkelig vil gøre noget for de hjemløse, så skal hun forpligte Københavns Kommune til at bygge flere billige boliger. Men der er også noget, der er specielt for kvinderne, og det handler fx om risikoen for vold. Hvis man er misbruger eller psykisk syg, er det svært at få lov til at være på et krisecenter, siger han.

Rasmus Roland Christensen fortæller endvidere, at det giver noget særligt, når kvinderne får mulighed for at være på et rent kvindetilbud.

– De kan sænke nogle af de parader, som normalt er oppe i de mandsdominerede tilbud, og dermed kan de bedre bruge deres energi på at fokusere på egne ressourcer.

Lidt efter kigger Benny Andersen på madplanken på opslagstavlen.

– Jeg kan se, I skal have tarteletter i morgen.

Rasmus Roland Christensen smiler.

– Ja, det er de frivillige fra Madklubben, der kommer og laver det. Vi gør meget ud af samarbejdet med frivillige, også for at de skal få en større forståelse for de hjemløse, der jo ofte er psykisk syge. Det kunne være ønskværdigt, hvis der skete en holdningsændring i civilsamfundet, så naboer fx bedre kunne rumme en lidt mærkelig eller anderledes opførsel.

Giv mig en lighter

Efter Café Klare går turen ud i vinterkulden og hen til værestedet Café Dugnad, hvor man kan få et gratis måltid mad og en kop kaffe.

Det er lige før spisetid, og fiskefrikadellerne syder på panden. Rundt omkring ved bordene sidder brugerne og venter. En af dem går op til disken, hvor en af medarbejderne skænker kaffe.

– Jeg skal bruge en lighter. Giv mig en lighter, siger han og rækker hånden frem.

– Vi har ikke nogen lighter, siger hun.

– Giv mig en lighter.

– Tror du ikke, du har glemt den ude på toiletet?

– Giv mig en lighter. Giv mig en lighter.

TØJINDSAMLING På Café Klare er der et lille lager med tøj og andre ting, der bliver foræret af frivillige. Det er bare et af mange eksempler på inddragelse af civilsamfundet.

VÆRKTØJER Mændenes Hjem arbejder med skadesreduktion og uddeler bl.a. rene nåle.

– Jo, her er sørme en lighter, siger hun og rækker den frem. Og så forsvinder manden ud i vinterkulden.

Konflikthåndtering med faglighed

Bagefter fortæller Jesper Måge, at konfliktniveauet generelt er højt på hjemløseindsatserne – og at der derfor er brug for en høj faglighed i forhold til konfliktforebyggelse og konfliktnedtrapning.

– På Mændenes Hjem havde man helt frem til 2011 et system, hvor man kunne blive idømt karantæne, hvis man overtrådte reglerne – og så måtte man ikke være på mændenes hjem i en fastlagt periode. Det er vi gået væk fra. Vi har gjort helt op med straffetænkningen, for det hjælper ingenting, siger Jesper Måge.

I stedet arbejder Mændenes Hjem med såkaldte konfliktråd, hvor medarbejdere og brugere skal tale sammen, hvis der har været en voldsom

På Mændenes Hjem havde man helt frem til 2011 et system, hvor man kunne blive idømt karantæne, hvis man overtrådte reglerne. Det er vi gået væk fra. Vi har gjort helt op med straffe-tænkningen, for det hjælper ingenting

Jesper Måge, socialpædagog

konflikt, hvor en medarbejder er blevet udsat for vold eller trusler.

– Vi har ikke en fast formel for, hvordan konfliktrådet skal foregå, men det er typisk en bruger og enten to medarbejdere eller en medarbejder og en leder, der deltager i konfliktrådet. Og så handler det om at tale om, hvad der skete i konflikten, og hvordan det kan undgås fremover. Til sidst skal man gerne kunne give håndslag på, at konflikten er løst. Og det sker også i 99,9 pct. af tilfældene, siger Jesper Måge.

Han understreger, at konfliktrådet ikke er en straf, selvom man – efter en voldsom konflikt – først kan komme tilbage på Mændenes Hjem, når man har været i konfliktrådet.

Dæknavne og anonymitet i Skyen

Efter Café Dugnad viser Jesper Måge og Rasmus Roland Christensen Benny Andersen over til Stofindtagelsesrummet Skyen i Istedgade. Her bliver der taget mellem 500 og 600 stofindtag – hver dag.

Benny Andersen følger med ind i et lille lokale, hvor en medarbejder tager imod ved en computerskærm. Her skal man registrere sig, når man vil bruge stofindtagelsesrummet – men det må gerne være med anonyme dæknavne. Man skal også fortælle hvilket stof, man vil indtage, og formålet med registreringen er bl.a. at føre statistik med forbruget og sundhedstilstanden hos brugerne.

På gulvet sidder en kvinde og venter med ryggen mod muren.

– Hvornår er der skift? Det er lang tid siden, du sagde, at der var fireogethalvt minut tilbage. Der må da snart være skift, siger hun.

Medarbejderen ved computeren ser over på Benny Andersen.

– Jeg tror hellere I må gå nu. Det kan godt blive lidt *intenso*, siger hun.

Bagefter fortæller Jesper Måge, at der er skift efter 35 minutter – så skal det ene hold gå ud af de lokaler, hvor man kan indtage stoffet, og næste hold kan komme ind.

Funktionelt hjemløse

Sidste stop er selve Mændenes Hjem, hvor Boafdelingens afdelingsleder, Michael Dylmer, inviterer på kaffe i et mødelokale.

Her fortæller han sammen med Rasmus Roland Christensen og Jesper Måge bl.a. om

Fakta om Mændenes Hjem

- Mændenes Hjem er en selvejende institution, der tilbyder en lang række social- og sundhedsfaglige ydelser til mennesker, som er hjemløse, stofmisbrugere eller på anden måde udsatte. Det ligger på Vesterbro i København og har eksisteret siden 1910.
- Mændenes Hjem arbejder skadesreducerende og tilbyder bl.a. tag over hovedet, måltider, mulighed for stofindtag i sikre og trygge omgivelser samt udlevering af rene nåle og andre hjælpemidler. Der tilbydes også socialrådgivning, sundhedsydelser samt brobygning til det etablerede social- og sundhedssystem.
- Mændenes Hjem rummer blandt meget andet Café Klare, der er en natcafé med overnatningsmulighed – kun for kvinder – og Stofindtagelsesrummet Skyen. I alt er der omkring 200 ansatte på Mændenes Hjem.

Læs mere på www.maendenes hjem.dk

gruppen af såkaldte funktionelle hjemløse – mennesker, der på papiret har en bolig, men som ikke kan opholde sig i boligen og derfor opsøger fx et herberg for at få nattefy.

– Det kan være psykisk syge, der ikke får den bostøtte, de har behov for – eller misbrugere, der opholder sig på Vesterbro 24/7 for at få stoffer, fortæller Michael Dylmer.

Alle tre lægger vægt på også at fortælle Benny Andersen om hjemløse, der har svært ved at få kontanthjælp.

– Når du er på kokain og skal skaffe det hele tiden, så formår du ikke at møde op på en bestemt adresse på et bestemt tidspunkt, og derfor kan du ikke leve op til jobcentrenes regler – og så bliver kontanthjælpen stoppet. Så skal vores medarbejdere bruge rigtig meget tid på at hjælpe brugerne med igen at møde op på jobcentret, så kontanthjælpen kan blive startet igen. På den måde har vi to socialarbejdere – ham på jobcentret og ham hos os – der bruger ressourcer på at rykke frem og tilbage: Lukke for kontanthjælpen og åbne for kontanthjælpen. Lukke for kontanthjælpen og åbne for kontanthjælpen, siger Michael Dylmer.

Rasmus Roland Christensen supplerer:

– Ja, og det kræver en massiv mængde energi for vores mennesker at komme ud på kommunen. Energi, der kunne være brugt bedre på at overveje: Kunne der være et andet og bedre liv for mig?

– Det lyder som noget, der bare bliver gjort for at tilfredsstille systemet. Er det rigtigt? spørger Benny Andersen – og det giver de tre ham ret i.

– Det kunne være, at jobcentret skulle rykke herud til os. Eller at vi kunne udføre nogle af jobcentrets funktioner, foreslår Rasmus Roland Christensen.

Bud til ministeren

Til sidst beder Benny Andersen de tre komme med hver sit ønske: Hvad er i deres øjne det vigtigste budskab, han skal bringe med til socialministeren?

– Flere døgnbehandlingspladser til misbrugere, svarer Michael Dylmer uden at tøve.

– Et helle, så kontanthjælpen ikke bliver stoppet, foreslår Jesper Måge.

Rasmus Roland Christensen kan ikke nøjes med et enkelt ønske. Der skal både skabes større rummelighed i civilsamfundet, flere forskellige boligformer med individuel støtte, mere opsøgende psykiatrisk arbejde og et bedre og mere helhedsorienteret samarbejde mellem fx social-, beskæftigelses- og sundhedsminister, mener han.

– Vores brugere har meget ofte på samme tid mange forskellige problemstillinger, der overskrider de forskellige ressortområder, siger han. Så tænker han sig om et øjeblik og tilføjer:

– Det er alt sammen nogle meget overordnede ting, men jeg har faktisk også et meget konkret bud: Ministeren skal foreslå Københavns Kommune, at de ansætter en låsesmed, som vi kan ringe til, når et af vores mennesker (som i perioder er funktionel hjemløs, *red.*) mister sin nøgle. I stedet for som nu, hvor der kan gå seks uger med at få en enkelttydelse til en låsesmed – og hvor seks sagsbehandlere skal bruge arbejdstid på at få det godkendt. ■

FINALE Rundturen endte i et mødelokale hos Mændenes Hjem, der ligger i hjertet af Vesterbro i København. Fra Venstre er det Benny Andersen, Jesper Måge og Michael Dylmer – Rasmus Roland Christensen sidder med ryggen til.

FAGPOLITISK UDDANNELSE

17 socialpædagogiske ambassadører

17 socialpædagoger fra hele landet var i januar på første modul af forbundets Fagpolitisk Uddannelse. Her skal de rustes til at blive stærke ambassadører for faget. Uddannelsen kører over fire moduler med fokus på bl.a. visioner og strategi, netværk, personlig kommunikation og sociale medier – og skal inspirere og klæde medlemmerne på til at være talerør for socialpædagogisk faglighed i velfærdsdebatten. Vi har mødt fire af deltagerne og spurgt dem, hvordan de gerne vil bruge deres stemme i debatten

Af Iben Konradi Nielsen, ikn@sl.dk

Foto: Michael Drost-Hansen

JEG VIL VÆRE BINDELED OG OVERSÆTTE

LEA MELDGAARD DIETRICHSEN

Skovgården i Herlev

Jeg søgte uddannelsen efter flere oplevelser med kommunikationsproblemer til os 'på gulvet'. I efteråret deltog jeg i kredsens generalforsamling, hvor vi skulle behandle og stemme om nogle forslag, som ingen af os rigtig forstod, hvad handlede om. For mig er det vigtigt, at politikerne ikke taler hen over hovedet på medlemmerne – for kommunikationen fra kongresmedlemmer til pædagoger handler i høj grad om, at man føler sig inddraget som medlem. Jeg har også oplevet, at vi fra kommunen fik udstukket nogle undersøgelse, vi skulle gennemføre blandt borgerne. Målet var tilsyneladende brugerinddragelse – med hvad skulle svarene bruges til? Var det spild af tid, eller ville de rent faktisk blive hørt? Det fandt vi aldrig ud af. Mit mål som ambassadør er derfor at være bindeled og oversætte for politikere og arbejdsgivere, hvordan forskellige tiltag virker på os. Jeg vil gerne hjælpe dem med at kommunikere bedre, for hvis vi forstår hinanden, bliver resultatet også bedre. Jeg kan godt lide at være involveret og være en del af beslutningerne, især hvis de har betydning for mig og de mennesker, som vi arbejder med hver dag. Og så nytter det ikke bare at snakke – man er nødt til at handle, hvis man ser noget, der er forkert.

PÆDAGOGIKKEN KOMMER PÅ PRØVE I DET TVÆRFAGLIGE SAMARBEJDE

TINE SOFIA DENISE JENSEN

Den sociale virksomhed, Region Hovedstaden

På min arbejdsplads er vi som socialpædagoger en mindre gruppe blandt andre faggrupper og ufaglærte – og der bliver vores faglighed ofte udfordret. Vi arbejder med voksne borgere med varige og komplekse udviklingsforstyrrelser med nedsatte funktionsevner samt komplekse psykiatriske diagnoser. Her er fagligheden vigtig. Perspektivet på de socialpædagogiske metoder får en stor betydning, og en høj grad af specialisering i et tværfagligt samarbejde er til gavn for både beboere og vores arbejdsmiljø. Det perspektiv skal jeg blive bedre til at formidle til mine kolleger – og dermed bringe det socialpædagogiske perspektiv i spil i det tværfaglige arbejde. Jeg har søgt Fagpolitisk Uddannelse for at blive klædt på til at være mere klar og tydelig på, hvad jeg kæmper for. For hvis jeg skal sprede den socialpædagogiske DNA, er det nødvendigt, at jeg selv forstår den til bunds.

JEG VIL FORMIDLE RESULTATERNE AF VORES ARBEJDE

MORTEN SKOVGAARD

Familieplejerkonsulent, Aalborg Kommune

Den socialpædagogiske faglighed består af mange lag, som kan være svære at synliggøre. Vi flytter mennesker gennem relationer, men det kan være svært at se og formidle de bagvedliggende processer, og det gør måske, at vi ikke altid brænder igennem som fag. Vi skal fokusere på mål og resultater af indsatsen og ikke kun formidle alt det bløde. Vi hjælper mennesker med at trives frit og ligeværdigt, så vi gør dem så gode, som de kan blive – så de fx kan få en ungdomsuddannelse, få et job, betale skat og i det hele taget være en aktiv del af samfundet. Derfor er vores arbejde en god investering for samfundet. De konkrete resultater kan vi som fag blive meget bedre til at synliggøre. Fagpolitisk Uddannelse giver mig viden på et langt dybere niveau, der klæder mig på til at arbejde målrettet på at påvirke de kredse, jeg færdes i.

VI MÅ INSISTERE PÅ TILLID TIL VORES FAGLIGHED

LONE ELLEGAARD CHRISTENSEN

Kraftcenter Esbjerg

Jeg vil bruge uddannelsen til at slå et slag for fagligheden, for der er mere end nogen- sinde brug for, at vi som socialpædagoger pudser den faglige stolthed. Der blæser nogle politiske vinde for tiden med et tydeligt krav fra politikere og myndigheder: Hvad får vi for pengene? Og det skal vi kunne svare på! Men det er vigtigt, at vi får lov at gøre det på fagets præmisser og med et sprog og begreber, der hører hjemme i den socialpædagogiske retorik. Socialpædagogik må ikke gøres til et koncept, hvor man skal følge en manual. Vores faglige kompetence er bl.a. at kunne agere situationsbestemt i den kontekst, vi er i. At tage udgangspunkt i det menneske, vi står over for og vælge metode og tilgang herefter. Med New Public Management og Djøficering lurer en fare for, at socialpædagogik reduceres til et spørgsmål om input-outcome og 'best practise'. Vi skal kunne svare på, hvad socialpædagogik kan – og vi skal kunne begrunde og argumentere for vores praksis og valg af metoder. Hvis vi bliver usikre på det, kommer vi til at ligge under for at skulle tale i tal. Vi skal være opmærksomme på, at det ikke kun bliver det let målbare, som får fokus og bliver det vigtigste. Nogle gange er det vigtige svært målbart, men det har stadig i høj grad sin berettigelse. Vi må insistere på tillid til vores faglighed.

ARBEJDSMILJØ

Det, at vi på tværs af faggrupper og afdelinger gør tingene på den samme måde, har de samme rutiner, bruger fælles værktøjer og metoder og har den nødvendige faglighed og de rette kompetencer, det har stor betydning for vores arbejdsmiljø – og for vores evne til at forebygge trusler, vold og konflikter

Hanne Sørensen, socialpædagog og koordinator, forsorgshjemmet, CSUN

Påbuddet viste sig at være en gave

Et strakspåbud efter et knivoverfald i 2016 fik vendt op og ned på alle procedurer og rutiner på forsorgshjemmet i Næstved. I dag er der indført en mere systematisk tilgang til sikkerhedsarbejdet – og det er netop blevet belønnet med en grøn smiley

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Foto: Hanne Loop

Alt blev sat i spil, for selvom vi også tidligere løbende har arbejdet meget med forebyggelse og sikkerhed, så var det nok ikke så systematisk og struktureret, som det burde være

Gitte Bang, koordinator, bofællesskaberne, CSUN

De blå, gule, røde og lyserøde laminerede A4 ark hænger i snorlige rækker på væggen med overskrifter som 'Instrukser ved konflikt eller vold mellem beboere', 'Instrukser ved overfaldsalarm' og 'Instrukser ved vold og trusler mod personale'. De såkaldte actioncards fortæller kort og præcist, hvordan man som medarbejder skal forholde sig i forskellige kritiske situationer – hvem man skal kontakte, hvor man kan hente hjælp – og hvad man skal gøre i den givne situation.

– Vores actioncards er med til at sikre, at alle medarbejdere – garvede som nyuddannede – hele tiden ved, hvordan de skal forholde sig, hvis fx en beboer virker truende, eller hvis en kollega er i problemer. De hænger let tilgængeligt på alle afdelinger, og det er med til at øge trygheden og sikkerheden blandt medarbejderne, fortæller Hanne Sørensen, socialpædagog og koordinator på forsorgshjemmet, som er en del af Center for Socialt Udsatte Næstved, CSUN.

Ikke at instrukserne i sig selv er nye – men hvor de før hen var samlet i en fælles mappe på en reol på kontoret, så indgår de nye actioncards nu på en mere synlig måde i det daglige arbejde.

– De er en del af den nye langt mere systematiske tilgang til vores sikkerhedsarbejde, vi har indført i hele huset. Det, at vi på tværs af faggrupper og afdelinger gør tingene på den samme måde,

har de samme rutiner, bruger fælles værktøjer og metoder og har den nødvendige faglighed og de rette kompetencer, det har stor betydning for vores arbejdsmiljø – og for vores evne til at forebygge trusler, vold og konflikter, siger Hanne Sørensen.

Knivoverfald på aftenvagt

At der i dag er en langt mere systematisk og fælles tilgang til arbejdet med sikkerhed og forebyggelse af vold, trusler og konflikter, skyldes det strakspåbud, Arbejdstilsynet gav forsorgshjemmet i 2016. Påbuddet faldt efter et knivoverfald på en mandlig medarbejder på en aftenvagt i maj.

– En psykisk syg beboer havde drukket massivt og blev ret aggressiv. Aftenvagten hørte tumult fra første sal og gik op for at se, hvad der var galt. Der stod beboeren med en kniv – og han lod sig ikke overtale til at lægge kniven fra sig eller aflevere den. Det endte med, at medarbejderen blev snittet i hånden, inden han fik trykket alarm, og kollegerne kom, fik beboeren lagt ned og ringet til politiet, fortæller Jette Sørensen, der arbejder som sosu-assistent på forsorgshjemmet, hvor hun også er arbejdsmiljørepræsentant.

Dagen efter episoden mødte Arbejdstilsynet op – og de rejste bl.a. kritik af, at medarbejderen var gået alene op til beboeren – og ikke sammen med en kollega, som det ellers er påkrævet.

– Vi fik et strakspåbud om, at ingen må arbejde alene. Det betyder i praksis, at man enten skal gå to og to, eller at man skal være inden for se- og høre-afstand – og at ingen må gå ind til en beboer alene, fortæller Grethe Jensen, som er afdelingsleder på både forsorgshjemmet og bofællesskaberne på CSUN.

Påbuddet medførte i første omgang nogle udfordringer, fordi der på aftenvagten kun var fem medarbejdere til at dække tre afsnit.

– Det var svært at leve op til de krav, fordi det ikke lod sig gøre at dække tre afsnit to og to med den bemanning, vi havde. Samtidig gav det da nogle frustrationer blandt medarbejdere og

beboere, fordi vi fx ikke længere kunne sætte os på tomandshånd med en borger, og der var flere borgere, som følte, at de blev straffet og farliggjort – og som blev vrede, når de ikke så let kunne få fat i os længere, siger Hanne Sørensen.

Idéudvikling i tværfaglig arbejdsgruppe

Men når man får et strakspåbud fra Arbejdstilsynet, er det slet ikke til diskussion – ledelsen skal så hurtigt som muligt sikre, at arbejdet tilrettelægges og udføres sundheds- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Så da påbuddet affødte en bevilling fra kommunens omsorgsudvalg på 1,4 mio. kr., gik pengene direkte til en opnormering af personalet. Ingen skulle arbejde alene – heller ikke aften eller nat. Derfor er der i dag altid minimum seks medarbejdere på vagt.

Næste skridt var at nedsætte en arbejdsgruppe på tværs af fag og afdelinger, som fik til opgave at udvikle nye metoder, procedurer og arbejdsgange omkring konflikt håndtering og forebyggelse af vold og trusler.

– Vi fik en hel masse idéer på bordet, og vi indhentede også viden og gode råd fra Forsorgshjemmet Saxenhøj, hvor de jo også fik et strakspåbud i 2014 efter knivdrabet på to medarbejdere. Alt blev sat i spil, for selvom vi også tidligere løbende har

arbejdet meget med forebyggelse og sikkerhed, så var det nok ikke så systematisk og struktureret, som det burde være, lyder det fra Gitte Bang, som er koordinator på bofællesskaberne under CSUN.

Løbende risikovurderinger i hele huset

En af de ting, der kom ud af idéudviklingen, er en ny mappe – men ikke en af dem, der bare får lov til at samle støv på bagerste hylde. Mappen med risikovurderinger tages systematisk i brug flere gange om dagen af de medarbejdere, der er på arbejde. For her er en oversigt over hvilke beboere, der nu og her kan kategoriseres som røde (høj risiko for aggressiv/voldelig adfærd) – og hvad der kan ligge bag deres adfærd.

– Når vi indskrifter borgere, er de som udgangspunkt røde – og så laver vi hurtigst muligt en tryghedsplan, hvor vi går mere i dybden med den enkelte. Scorer man grønt i to uger, dvs. lav risiko for aggressiv/voldelig adfærd, bliver man fjernet fra mappen med risikovurderinger – men da vi scorer samtlige beboere på alle afdelinger i huset fire gange om dagen, er vi lynhurtige til at kategorisere en borger som rød igen, hvis der er de mindste tegn på konflikter, udadreagerende adfærd eller andre signaler, der gør, at vi skal være opmærksomme, fortæller Jette Sørensen.

SYSTEMATIK GPS-alarmer, bedre bemanning, løbende risikovurderinger og systematiske overlap, hvor medarbejderne lige får kigget hinanden i øjnene, er ifølge socialpædagog og koordinator Hanne Sørensen (øverst th) med til at øge trygheden og sikkerheden på forsorgshjemmet og bofællesskaberne under Center for Socialt Udsatte Næstved.

Vi har konstant fokus på sikkerhed og forebyggelse – og holder hinanden og kollegerne fast på, hvor vigtigt det er, at vi følger de aftaler og procedurer, vi har indført

Hanne Sørensen, socialpædagog og koordinator, forsorgshjemmet CSUN

Der er også kommet større fokus på overlap på arbejdspladsen, så man i dag i alle afdelinger laver en grundig gennemgang af samtlige beboere ved alle overlap. Det handler ifølge afdelingslederen i høj grad om at sætte tid og rum af til lige at se hinanden i øjnene og tage en måling på, hvordan såvel beboere som medarbejdere har det.

– Vi mødes fem gange i døgnet ved overlap og gennemgår, hvad der sket, hvor mange vi er, om der er borgere eller situationer, vi skal være opmærksomme på, om nogen mangler hjælp til at få løst opgaver – eller om der er medarbejdere, der føler sig presset. Vi har tidligere arbejdet rigtig meget med forebyggelse af stress, fordi vi har haft en del stressramte og langtidssygemeldte medarbejdere – og også i den forbindelse er det vigtigt, at vi systematisk samler op og lige får kigget hinanden i øjnene, siger Grethe Jensen.

Konflikthåndtering og psykiatrikurser

Også efteruddannelse og kompetenceudvikling er for alvor blevet sat i system efter påbuddet, ikke mindst når det handler om nyansatte, vikarer og studerende.

– Vi gør rigtig meget ud af introduktionen, når vi får nye kolleger, så alle fra start bliver en del af den systematik, vi har oparbejdet. Samtlige medarbejdere skal gennemgå et konflikthåndteringskursus, ligesom vi også bestræber os på at sende alle medarbejdere – både det social- og det sundhedsfaglige personale – på et treugers psykiatrikursus. For vi ved, at uddannelse og faglighed er det, der gør en forskel, siger Hanne Sørensen.

Endelig har der også været fokus på at sikre et godt og trygt alarmsystem for medarbejderne, hvad enten de arbejder på forsorgshjemmet og modtager borgere lige fra gaden, på bofællesskaberne hvor der bor borgere med sociale problemer, udadreagerende adfærd, misbrug og psykiske sygdomme – eller man måske er en af de udgående medarbejdere, der udøver støtte til borgere i eget hjem.

– Vi har altid haft alarmer på vores telefoner, men de er blevet forbedret, så vi i dag, hvis vi trykker på den røde knap, sender en alarm direkte til politiet. Før skulle vi gå fra, ringe til politiet – og argumentere for, hvorfor vi gerne ville have dem til at komme. Samtidig har vi indført GPS-alarmer til de kolleger, der kører ude, og den går også direkte til politiet, som så kan se, hvor man er. Det er med til at øge sikkerheden og trygheden hos os alle, forklarer Gitte Bang.

Roser fra tilsynet

De fire kolleger er alle enige om, at der trods det ubehagelige i selve den situation, der udløste strakspåbuddet, er kommet noget rigtig godt ud af sagen. At påbuddet på mange måder har vist sig at være en gave.

– Det har givet os en anledning til at arbejde langt mere systematisk med de ting, vi jo alligevel arbejder med i hverdagen. Og det, at vi i hele huset nu er mere bevidste om, hvad vi gør, hvordan og hvorfor – og at vi har fælles procedurer og metoder i det daglige arbejde – det betyder, at vi fx over for Socialtilsynet fremstår mere forbedrede, professionelle og strukturerede. Vi fik rigtig mange roser for at have så godt styr på tingene, da Socialtilsynet var på besøg i januar, fortæller Grethe Jensen.

Og da Arbejdstilsynet kom på besøg den 19. januar, faldt der også rosende ord.

– Vores forbud blev ophævet, og vi fik en stor flot grøn smiley. Vores indtryk var faktisk, at de var lidt overraskede, fordi de ofte oplever at måtte give endnu et påbud, før resultatet er tilfredsstillende – men vi fik stor ros for alle de tiltag og initiativer, vi har gennemført efter påbuddet, lyder det fra Hanne Sørensen, som dog hurtigt tilføjer, at en grøn smiley ikke giver anledning til at slække på de nye procedurer.

– Vi ved, at det kræver vedholdenhed, systematik og evig uddannelse og oplæring at holde fast i de gode vaner og rutiner, og her har vi etableret en rigtig stærk treenighed mellem afdelingsledelsen og os to koordinatore fra henholdsvis forsorgshjemmet og bofællesskaberne. Vi har konstant fokus på sikkerhed og forebyggelse – og holder hinanden og kollegerne fast på, hvor vigtigt det er, at vi følger de aftaler og procedurer, vi har indført. ■

Kort om CSUN, Center for Socialt Udsatte Næstved

CSUN er en social virksomhed under Handicap- og Psykiatriområdet i Næstved Kommune med i alt ca. 65 medarbejdere fordelt på følgende enheder:

- Forsorgshjemmet Næstved med plads til 21 beboere. Herudover et natherberg med op til otte pladser samt 11 pladser på en botræningsafdeling.
- To døgnbemandede bofællesskaber med tilsammen 17 pladser. Målgruppen er borgere med sociale problemer og udadreagerende adfærd, misbrug og psykisk sygdom, herunder alkoholdemens.
- Det Opsøgende Gadeteam – et tilbud om uvisiteret støtte- og kontaktpersonordning under Servicelovens § 99.
- Et udekørende team, der yder bostøtte efter Servicelovens § 85 samt hjemløsestrategiens metoder.
- Varmestuen, et værested for fortrinsvis misbrugere af både stof, alkohol og medicin samt Kornbakken, et værested for tidligere misbrugere.
- Herudover tilbyder CSUN også rådgivning for stofmisbrug samt mobilsygepleje til socialt udsatte.

ARBEJDSMILJØ

UDSATHED Selvom man på både forsorgshjemmet Næstved og forsorgshjemmet Saxenhøj i Guldborgssund arbejder med mennesker, som udover socialt udsathed og hjemløshed nogle gange også har problemer med misbrug og psykisk sygdom, så er langt størstedelen af borgerne ganske stille og fredelige.

Påbud belaster hele arbejdspladsen

På forsorgshjemmet Saxenhøj i Guldborgssund slikker man lige nu sårene efter endnu et strakspåbud fra Arbejdstilsynet. Både personale og beboere er påvirket af, at arbejdspladsen betragtes som et farligt sted at være

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Foto: Hanne Loop

Endnu et påbud til Saxenhøj. Et råt arbejdsmiljø. Bevæbnede beboere. Betydelig fare ved arbejdet. Den slags overskrifter er tæt på at være hverdagskost for Saxenhøjs forstander, Erik Søndergaard – senest da forsorgshjemmet den 23. januar i år modtog det andet strakspåbud på to måneder fra Arbejdstilsynet.

Og selvom han naturligvis anerkender, at en arbejdsplads som Saxenhøj, hvor to medarbejdere

blev knivdræbt i 2014, helt naturligt er i tilsynets søgelys, er han ked af den dramatiske udlægning, særligt det seneste påbud har fået.

– Det påbud, vi fik i januar, gælder faktisk den samme sag, som i december udløste et strakspåbud. Det var en hændelse tilbage i september, hvor en psykotisk borger truede med kniv – men endte med at udøve hærværk ved at smadre biler, døre og ruder. En ret voldsom sag, der selvfølgelig gav utryghed blandt både borgere og medarbejdere, forklarer Erik Søndergaard.

Som konsekvens af det første strakspåbud i sagen har Saxenhøj arbejdet målrettet med at forbedre de fysiske rammer og gøre arbejdspladsen mere sikker. Der er bl.a. sat ekstra tykt glas i nogle af yderdørene og sikkerhedshasp på vinduerne, overvågningen er forbedret og løse brosten ved flagstangen foran forsorgshjemmet er cementeret fast.

– Men da Arbejdstilsynet så kom på et uanmeldt tilsyn i januar, konkluderede de, at vi stadig ikke var helt i mål med hensyn til at sikre,

Det er ikke altid, at vores medarbejdere kan genkende billedet af, at vi arbejder blandt så mange potentielt farlige borgere, og at det er et farligt sted at arbejde. Faktisk er langt størstedelen af vores beboere jo ganske stille og fredelige

Erik Søndergaard, forstander, forsorgshjemmet Saxenhøj

at de ansatte er godt nok beskyttet særligt i vores modtagerkontor. Der var en dør, som skulle låses bedre, vi skulle være mere tydelige omkring, hvornår der er åbent og lukket – og så var der en påtale omkring adskillelsen mellem beboernes varmerestue og et personale rum, siger Erik Søndergaard.

Nervøs for reservatpolitik

At få straks påbud fra Arbejdstilsynet – og gentagne gange at blive betegnet som en farlig arbejdsplads med farlige beboere, er noget, der rammer både medarbejdere og beboere, fortæller Erik Søndergaard.

– Det er ikke altid, at vores medarbejdere kan genkende billedet af, at vi arbejder blandt så mange potentielt farlige borgere, og at det er et farligt sted at arbejde. Faktisk er langt størstedelen af vores beboere jo ganske stille og fredelige. Og det gør mig da ked af det, når jeg hører medarbejderne fortælle, hvordan det også påvirker deres familieliv, fordi deres pårørende pludselig ikke tør dem lade tage af sted på arbejde, siger han.

Samtidig oplever man på Saxenhøj flere reaktioner fra beboerne i kølvandet på Arbejdstilsynets løftede pegefingre.

– De føler sig stigmatiseret i takt med, at vi får flere og flere lukkede og låste døre, mens medierne taler om drab, knive og farlige borgere. De spørger, om vi virkelig tror, de er så ustabile og psykisk syge alle sammen, siger Erik Søndergaard, som også har drøftet den problematik med bl.a. Arbejdstilsynet i forbindelse med de seneste straks påbud.

– Jeg kan da godt blive lidt bange for, at vi indfører reservatpolitik, hvor vi adskiller beboerne og personalet mere og mere. For det tror jeg faktisk kan virke konfliktoptrappende. Det med at man som beboer hele tiden får at vide, at man er farlig, og at man skal holdes mest muligt adskilt fra medarbejderne. Det er klart, at vi er nødt til at have sikre zoner for medarbejderne, men socialt arbejde handler jo om relationsarbejde, og vi skal jo kunne være sammen med beboerne., siger han.

Faglighed er vigtigst

I kølvandet på de tragiske knivdrab i 2014 og også en senere episode, hvor en beboer tog kvælertag på en vikar, har Saxenhøj arbejdet målrettet med sikkerheden. Det handler bl.a. om systematiske risikovurderinger, kompetenceudvikling og efteruddannelse inden for bl.a. konflikthåndtering,

grundig oplæring og introforløb til nyansatte og vikarer – og et konstant fokus på det, Erik Søndergaard betegner som stærke vagtlag, der handler om at have erfarne uddannede medarbejdere på arbejde i alle afdelinger døgnet rundt.

– Vi har sat ind på rigtig mange fronter – både omkring de fysiske rammer, sikkerhedsprocedurer og forebyggelse af vold og trusler. Vi har indført udvidet timeantal til overlap mellem vagterne, vi har fået faste skabeloner på stort set alt, hvad vi laver – og vi forsøger hele tiden at hente mest mulig læring ud af de situationer, der opstår, siger Erik Søndergaard, som ikke selv mener, at flere hænder altid er den bedste løsning.

– Faglighed er det allervigtigste, og vi har dygtige, engagerede og veluddannede medarbejdere. Jeg tror faktisk ikke på, at antallet af konflikter vil falde, hvis bare vi opnormerer. Konflikterne opstår jo inden i de her mennesker uanset hvor mange medarbejdere, de er omgivet af. Men når det er sagt, tror jeg da, at flere hænder kan give personalet mere tryghed, og det har selvfølgelig også stor betydning, lyder det fra Erik Søndergaard.

Åben dialog er afgørende

Vel vidende at sikkerhed, arbejdsmiljø og arbejdet med udsatte borgere, der indimellem udviser truende og udadreagerende adfærd, optager medarbejderne på Saxenhøj meget, arbejder Erik Søndergaard målrettet med at sikre en konstant åben dialog på arbejdspladsen.

– Alle ved jo godt, at der i den grad er fokus på vores område, og derfor er det vigtigt, at vi holder et meget højt informationsniveau. De uformelle debatter kører hele tiden – i frokostpausen og når man mødes – og den dialog skal der være plads til, siger forstanderen, som sideløbende sikrer, at der også mere formelt bliver snakket sikkerhed, arbejdsmiljø, trivsel, vold og trusler.

– Det er et tema på alle personale møder, og derudover tages det jævnlige op i de enkelte afdelinger på afdelingsmøder, ved supervision, på teammøder og i arbejdsmiljøgruppens arbejde. Har vi fx en indberetning til Arbejdsskade styrelsen (Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, red.), kommer det automatisk på Arbejdsmiljøgruppens dagsorden – og herefter som punkt på afdelingsmødet. Og så har medarbejderne jo altid dygtige tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter, de kan gå til, lyder det fra Erik Søndergaard. ■

Alle ved jo godt, at der i den grad er fokus på vores område, og derfor er det vigtigt, at vi holder et meget højt informationsniveau. De uformelle debatter kører hele tiden – i frokostpausen og når man mødes – og den dialog skal der være plads til

Erik Søndergaard, forstander, forsorgshjemmet Saxenhøj

KNIVFORBUD

Vigtigt signal eller ren symbolpolitik?

På ét botilbud har man husregler, der forbyder knive. Andre steder finder man det ikke nødvendigt med et forbud. Læs, hvad tre forstandere tænker om forslaget om at indføre knivforbud på botilbud

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Jeg synes, det er skudt helt ved siden af – og jeg kan ikke se, at et knivforbud overhovedet hjælper. Faktisk risikerer man, at et forbud mod kniv får den stik modsatte effekt og virker voldsfremmende.

Sådan lød den umiddelbare reaktion fra Nille Jensen, som er forstander på det socialpsykiatriske botilbud Pilekrogen i Gentofte Kommune, på børne- og socialminister Mai Mercado's (K) udmelding om, at hun vil nedsætte en arbejdsgruppe, der skal se på mulighederne for at indføre knivforbud på socialpsykiatriske botilbud. Et forbud, Nille Jensen har svært ved at se gennemført i praksis.

– Alle kan jo i princippet gå ud og købe en kniv – også vores beboere. Forestiller politikerne sig så, at vi skal til at kropsvisitere vores beboere, når de har været ude ad døren? Eller at vi skal ransage beboerens boliger? For det vil i den grad have en voldsfremmende effekt, siger Nille Jensen.

Med sine 18 års erfaring på området anbefaler hun i stedet, at man gør dét, som for nylig blev slået fast i en rapport fra SFI om voldsforebyggelse på botilbud og forsorgshjem

– nemlig at forebygge vold gennem faglighed, relationsarbejde og pædagogik.

– Problematikken omkring knive er jo ikke ny, det har vi diskuteret mange gange. Derfor ser jeg også det nye forslag som ren symbolpolitik. På Pilekrogen har vi gennem mange år haft gode resultater med at skabe ro og tryk i borgenes liv ved at opbygge gode relationer og bruge vores faglighed – og selvom vi arbejder med mennesker med komplekse problemstillinger, dobbeltdiagnoser og behandlingsdomme, så oplever vi ikke, at beboerne går rundt med en kniv på sig, siger Nille Jensen.

Ikke kniv på fællesarealer

På det socialpsykiatriske botilbud Lindevang i Helsingør er forstander Inge Fjordside spændt på at se, hvad arbejdsgruppen når frem til. Hun har selv tidligere luftet tanker om et forbud mod knive på fællesarealer.

– Jeg tror ikke på et generelt knivforbud på et bosted som vores, for borgerne skal bevare deres ret til at leve, som de vil i eget hjem. Men jeg har ofte undret mig over, at det er tilladt for en beboer at gå rundt med en kniv på fællesarealerne, som vi indimellem oplever. For det kan virke skræmmende på medarbejdere og beboere, hvis man pludselig får øje på en kniv, siger Inge Fjordside.

Hun ser derfor gerne et forbud mod knive og andre våben på fællesarealer.

– Der er rigtig meget signalværdi i at tage stilling til, at det ikke er ok at gå rundt med en kniv de steder, hvor man er sammen med andre beboere og medarbejdere. Som det er nu, kan vi ikke ringe til politiet, hvis en beboer går rundt med kniv

– medmindre vedkommende er truende, siger hun og tilføjer, at hun betragter det som et svigt af både beboere og personale, hvis man giver alle adgang til kniv.

– Hvis en borger i psykotisk tilstand får adgang til en kniv og stikker et andet menneske ned, så svigter vi jo også den pågældende borger. Så hvis man tillader knive alle vegne, så er det lidt som at sige, at vi konstant bevæger os i en potentiel rød zone.

Intern husorden

På Lindevang har man internt lavet en husorden, der sætter nogle grænser for, hvornår og hvor man som beboer må have en kniv.

– Hos os er det ikke ok at gå med kniv eller andre våben på fællesarealerne, ligesom knive også skal pakkes væk, når vi kommer i borgerens egen bolig. Der må fx ikke ligge en kniv fremme på sofabordet. Og hvis borgeren ikke vil samarbejde om det, så kan vi som medarbejdere med husordenen i ryggen sige, at så går vi ikke ind i borgernes hjem – så må vi finde et andet sted at tale sammen, forklarer Inge Fjordside, som generelt taler for, at der skal være længere vej til knive på bostederne.

– Det gør altså noget ved mennesker, at de rent fysisk kan se den der kniv. Og der er ingen grund til at optrappe de potentielle konflikter, der kan opstå, når en beboer fx udviser tegn på selvskadende eller udadreagerende adfærd – eller øge muligheden for, at borgeren i affekt eller i psykotisk tilstand griber til kniven.

Skruen uden ende

I Lejre Kommune på det socialpsykiatriske tilbud Solvang

betegner forstander Anne Røder tanken om et knivforbud som skruen uden ende.

– Vi er inde i en ond cirkel. Vi rammer de mest udsatte borgere med besparelser i psykiatrien, og når det så giver en negativ effekt i form af uadreagerende adfærd, vold og drab, så skal der strammes endnu mere op med nye sikrede tilbud til de særligt farlige og knivforbud. Men det løser jo ikke det grundlæggende problem med, at de her mennesker altså ikke er blevet farligere de seneste år – de får bare ikke den behandling, de har behov for, siger Anne Røder.

Hun er bekymret over det billede, der generelt tegnes af psykisk syge mennesker som dem, der fx bor på Solvang.

– Vi læser efterhånden kun om psykisk syge i avisen, når de har begået mord eller truet med en kniv – og man bruger en masse penge på at lave forbud på forbud og beskytte befolkning og medarbejdere mod de her farlige borgere. Jeg ville ønske, at man kunne se tingene i et større perspektiv, siger Anne Røder og tilføjer, at det med hensyn til knive på botilbud i høj grad handler om sund fornuft, faglighed og respekt for borgerne.

– Der er masser af forholdsregler, man kan tage uden at indføre forbud. I vores boenheder er der lås på køkkenskuffen med knive, som vi låser op, når vi laver mad sammen. Medarbejderne har også bærbare alarmer – og vi arbejder bevidst med konfliktnedtrapning, forebyggelse og fornuftig adfærd. Men forbud eller ej – vi vil jo aldrig kunne forhindre en borger i at gå over til købmanden på den anden side og købe en kniv, siger hun. ■

MAGTANVENDELSE

Bliv klogere på de nye regler

Socialstyrelsen tilbyder nu undervisningsmateriale og film om den nye lov om voksenansvar for anbragte børn og unge

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Må personalet inddrage Isabellas mobiltelefon, når hun på trods af husregler ikke vil aflevere den ved sengetid? Hvordan afværger man skaden, når Huseyin i frustration vil ødelægge sin computer? Og har man lov til at undersøge Kris' værelse, hvis man har mistanke om misbrug af hash?

Der findes ikke nogen lette svar på disse tre fiktive dilem-

maer – men med en række nye film fra Socialstyrelsen kan man blive klogere på reglerne i den nye lov om voksenansvar for anbragte børn og unge. Filmene indgår i det informations- og undervisningsmateriale, Socialstyrelsen netop har udgivet for at gøre det lettere at få et overblik over hvilke bestemmelser i voksenansvarsloven, man bør kende til, hvad enten man arbejder som plejeforældre eller på et opholdssted eller en døgninstitution.

Lov om voksenansvar trådte i kraft ved årsskiftet og indeholder bl.a. en række udvidelser af magtbeføjelserne, så der nu fx i bestemte situationer er adgang til såkaldt afværgehjælp, hvor man kortvarigt må fastholde et barn for at forhindre skade på ting, ligesom det i visse situatio-

ner nu er lovligt at tilbageføre et barn eller en ung, der er stukket af fra et anbringelsessted.

Undervisning og dialog

Socialstyrelsens materiale tager gennem film og cases fat på en række af temaer inden for voksenansvarsloven, man som medarbejder kan støde ind i omkring fx husorden, rusmidler, fysisk guidning, afværgehjælp, tilbageførelse og tilbageholdelse. Til hvert tema hører også refleksionsspørgsmål samt relevante juridiske og pædagogiske kommentarer.

Materialet indeholder også et afsnit om registrering og indberetning af magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten – og om, hvordan man som leder, medarbejder eller plejefamilie bedst identifi-

cerer, forebygger og håndterer konflikter og magtanvendelse. Herunder også hvordan man efterfølgende kan sikre, at barnet eller den unge, der har været udsat for en magtanvendelse eller et andet indgreb, også får mulighed for at give en redegørelse af sin oplevelse af situationen.

Endelig er der også et helt sæt undervisningsmateriale bestående af i alt 34 moduler, der gennemgår de enkelte bestemmelser og konkrete temaer. Det kan man fx anvende som afsæt på en temadag eller et personalemøde om reglerne i voksenansvarsloven og forebyggelse af magtanvendelse. ■

Hent Socialstyrelsens informations- og undervisningsmateriale via www.kortlink.dk/psk6

FORSKNING

Vold i hjemmet koster

En ud af 20 danske børn vokser op i en voldsramt familie. Det koster både på det menneskelige og samfundsøkonomiske plan, viser ny undersøgelse, som SFI har lavet for Mødrehjælpen

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Hvad betyder det for børnene, når far slår mor, eller der på anden vis er vold i hjemmet? Det har SFI undersøgt for Mødrehjælpen

gennem en stor registerdataundersøgelse med data om børn, hvis far eller mor er registreret som udøver eller offer for vold i et offentligt register i Danmark. Altså hvor forælderen fx har en voldsdom eller har været på skadestuen efter en voldsepisode.

Undersøgelsen viser, at børn fra voldsramte familier på flere parametre klarer sig dårligere end børn fra familier uden vold – også når familierne på andre punkter er sammenlignelige.

Eksempelvis er børn fra voldsramte familier dobbelt så ofte anbragt eller får forebyggende foranstaltninger. De har

halvanden gang så ofte posttraumatisk stress. Og de klarer sig også dårligere i skolen.

Merudgift på millioner

Undersøgelsen er ledet af seniorforsker Stéphanie Vincent Lyk-Jensen, der siger:

– Vi kan ikke med den her type oplysninger vide, om barnet har været til stede, da volden fandt sted, eller om barnet ved, hvad der er sket. Men vi kan se, at mange børn uanset hvad oplever voldens konsekvenser – og vi ved, at der er et stort mørketal på området, da langt fra al vold fører til sigtelser og skadestuebesøg, som vi ser på

her. Set i det lys er resultaterne bekymrende.

I undersøgelsen har forskerne også sat tal på, hvad volden koster i kroner og øre. Når man alene ser på de midler, der bruges på anbringelser, forebyggende foranstaltninger, ambulans behandling og somatiske indlæggelser indtil barnet fylder 15 år, er prisen 200.000 kr. pr. barn. Da en ud af 20 danske børn vokser op i en voldsramt familie, svarer det til en en merudgift på ca. 450 mio. kr. pr. børneårgang. ■

Læs hele undersøgelsen via www.kortlink.dk/pr53

HANDICAP

Vigtig viden kan tabes på gulvet

Vi ved for lidt om, hvilke indsatser der virker for mennesker med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog. Det viser en ny kortlægning fra Socialstyrelsen

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

Det er sparsomt med viden om, hvilke socialpædagogiske indsatser der virker for mennesker med multiple funktionsnedsættelser, som samtidig ikke har et talesprog. Det slås fast i en ny kortlægning fra Socialstyrelsen, som skal danne fundament for fremtidig vidensindsamling og tjene som inspiration for socialpædagoger, kommuner, regioner og botilbud.

Ifølge kortlægningen handler det om en kompleks og specialiseret gruppe på cirka 2.000 børn, unge og voksne, hvor de typiske og samtidige handicap er kommunikationsnedsættelse, udviklingshæmning, medfødt hjerneskade og udviklingsforstyrrelser af sansemotoriske færdigheder. De har omfattende og komplekse behov for hjælp og støtte, og derfor er der et stort behov for en tværfaglig og specialiseret indsats.

Men det eksisterende vidensgrundlag er altså tyndt, dokumenterer styrelsen gennem kortlægningen, som består af en gennemgang af en forskningslitteraturscreening fra 2014, en workshop med fagfolk samt kommuners og botilbuds svar på to spørgeskemaer.

Samtidig er den eksisterende viden ikke skrevet ned i

bøger, men findes især hos fagfolk med stor erfaring fra praksis på området. Det giver en risiko for, at vigtig viden går tabt med tiden.

Der mangler forskning

Samtidig giver den manglende forskning og dokumentation også den udfordring, at socialpædagoger ikke altid kan få fingre i den nødvendige viden og de gode praksiseksempler, som kan skabe kontakt, samspil og kommunikation med borgerne.

Desuden er der forskel på hvilke tilbud, indsatser og metoder, målgruppen bliver tilbudt. Kortlægningen viser, at der er tendens til, at især børn og unge får indsatser, der har et mere udviklende sigte med fokus på læring, mens ydelser og indsatser til voksne med

multiple funktionsnedsættelser uden talesprog ofte har større fokus på pleje og omsorg.

Risikoen for at tabe værdifuld viden om, hvilke indsatser og metoder der har positiv effekt for mennesker med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog, og den samtidige mangel på dokumentation og forskning på området, betyder, at Socialstyrelsen nu går i gang med at opbygge et fundament for fremtidig opbygning af en større viden. Kortlægningen er første skridt mod at styrke praksisfeltet ved at dokumentere erfaringsbaseret viden om de virkningsfulde sociale og kommunikative indsatser, der anvendes i arbejdet med målgruppen. ■

Find kortlægningen og læs mere på www.kortlink.dk/pshn

LOVÆNDRING

Forbud mod diskrimination

Børne- og socialminister Mai Mercado vil gøre det forbudt at diskriminere handicappede. Socialpædagogerne modtager forslaget med åbne arme

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Regeringen vil gøre det ulovligt at afvise et menneske i døren til en butik eller en bar, hvis begrundelsen alene er handicappet. Forslaget om at udvide forbuddet

mod diskrimination på arbejdsmarkedet til også at gælde resten af samfundslivet bliver modtaget med åbne arme hos Socialpædagogerne.

– Det er da fantastisk. Socialministeren skal virkelig have anerkendelse for det her tiltag, siger Socialpædagogernes næstformand Marie Sonne.

I dag er det forbudt at diskriminere handicappede på arbejdsmarkedet, men når det gælder andre steder, som fx i kulturlivet, er det kun muligt at klage over diskrimination på grund af køn, etnicitet, seksualitet eller religion. Og det er det,

børne- og socialminister Mai Mercado (K) nu vil lave om på: – Med forslaget sender vi et stærkt signal: Vi accepterer ikke, at mennesker med handicap bliver diskrimineret. Jeg er stolt af, at vi nu tager skridtet mod et generelt forbud.

Lovarbejdet går i gang

Hun har ikke besluttet præcis, hvordan loven skal udformes, men oplyser, at det egentlige lovarbejde nu går i gang. Det skal bl.a. besluttes, hvilken konkret model der skal være for klageadgang, og hvilke rammer man kan klage inden for.

Marie Sonne forventer, at Socialpædagogerne bliver inddraget – fx når forslaget skal i høring.

– Så derfor vil jeg selvfølgelig meget gerne høre praksiseksempler fra medlemmerne. Hvornår oplever I, at brugerne bliver diskrimineret? Jo bedre vi kender udfordringerne, jo bedre kan vi pege på løsningerne, siger hun.

På Socialpædagogens facebookside har du mulighed for at diskutere – og læse andres input i debatten om, hvorvidt man i sit arbejde oplever, at mennesker med handicap udsættes for diskrimination. ■

FORSKNING

Anbragte trives bedre i skolen

Der er godt nyt på uddannelsesfronten i ny SFI-rapport om anbragte børn og unges trivsel. Det glæder Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen, der påpeger, at Socialpædagogerne i flere år har arbejdet for at sætte fokus på anbragtes læring

Af Maria Rørbæk, mrkl@sl.dk

På mange punkter går det fremad med anbragte børn og unges skolegang. Flere er glade for at gå i skole. Flere har lyst til at uddanne sig. Flere læser bøger. Og flere ser positivt på deres lærere.

Det er nogle af resultaterne af en stor trivselsundersøgelse

blandt anbragte børn og unge, hvor SFI for anden gang har spurgt omkring 1.500 anbragte børn og unge, hvordan de selv oplever deres liv og hverdag. Og når man sammenligner svarene fra 2016 med svarene fra 2014, er der altså mange lyspunkter i forhold til skolegangen.

– Vi ved fra andre undersøgelser, at anbragte børn i højere grad end deres jævnaldrende falder ud af uddannelsessystemet, når de er mellem 17 og 19 år. Men vores undersøgelse viser, at der i årene inden da faktisk er både lyst til og motivation for uddannelse, som de professionelle omkring de unge kan gribe og arbejde med, siger seniorforsker Mette Lausten, der har ledet undersøgelsen.

Større skoleglæde

Konkret viser undersøgelsen fx, at anbragte børns skoleglæde nu nærmer sig alle børns sko-

leglæde, idet 90 pct. af alle de anbragte børn, der går i skole, er glade for at komme der – mod 95 pct. af alle børn. I 2014 var det kun 86 pct. af de anbragte skolebørn, der var glade for skolen.

Rapporten pointerer, at anbragte børn og unges skolegang også har haft stor politisk og forskningsmæssig bevågenhed i de seneste år, og at styrkelse af udsatte børn og unges faglighed fx har været centrale elementer i flere satspuljeprosjekter.

Nøgle til et godt liv

– Hos Socialpædagogerne har vi også på forskellig vis haft fokus på anbragtes uddannelse – og det er også et fokuspunkt i 2017, siger Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen, der glæder sig over fremgangen.

– Uddannelse er jo en af nøglerne til et godt liv, og derfor er det uhyre vigtigt, at fx familieplejere og medarbejdere på

døgninstitutioner har fokus på emnet. Vi skal have lige så store ambitioner på anbragte børns vegne, som vi har på andre børns vegne, siger hun.

Selvom det går den rigtige vej, er der i Verne Pedersens øjne stadig behov for et øget fokus.

Fx svarer en tredjedel, at de 'sjældnere end ofte' kan få hjælp til skolearbejdet, når de har behov for det.

Skolegang er kun et af mange emner, der er belyst i undersøgelsen. Fx bekræfter undersøgelsen, at anbragte børn og unge er en sårbar gruppe: Godt hver femte har en langvarig sygdom eller et handicap, og fire ud af 10 giver udtryk for, at de mistrives og har mentale problemer. Desuden er ensomhed mere udbredt blandt anbragte børn end blandt børn generelt. ■

Hent rapporten på SFI's hjemmeside: www.kortlink.dk/pppt

LÆSERBREV

Til Gert Landergren

Af Vibeke Johansen

Tak for svar på mit læserbrev bragt den 16. december 2016. Jeg kan konstatere, at du svarer på mit oprindelige læserbrev, som *ikke* er bragt i bladet. Jeg vil derfor svare dig, så andre læsere kan forstå, hvad kritikken af Socialpædagogerne går på.

Lad mig derfor forklare, hvorfor 'relevante' klageinstanser ikke er blevet brugt i omtalte sager. En klage indgives, hvis det enkelte medlem ikke er tilfreds med behandlingen af egen sag. Det er der ikke tale om her. Der

blev forhandlet økonomiske aftaler hjem, som betød, at flere blev fritstillet med løn og fratrædelsesaftaler. Der blev udbetalt et stort beløb til tillidsrepræsentanten, og ingen var utilfredse med de økonomiske aftaler. Man blev godt betalt for at forlade arbejdspladsen. Man fik penge, som nok burde være brugt til den målgruppe, de vel var tiltænkt, men det er en anden sag.

Utilfredsheden med Socialpædagogerne består i, at omtalte medlemmer ikke fik opbakning i forbindelse med *anledningen* til fratrædelse. Det var en arbejdsplads med

to påbud fra Arbejdstilsynet. Påbuddene blev let og elegant sløjft, da en privat aktør overtog institutionen 1. januar 2014. De medarbejdere, der – under kommunal ledelse – havde insisteret på et godt og trygt arbejdsmiljø, forsvandt stille og roligt med fratrædelsesaftaler i lommen, da den private aktør overtog ledelsen.

Ingen fra Socialpædagogerne fandt anledning til at gå ind i den overordnede problematik om, hvad der egentlig foregik på arbejdspladsen, men sagshandlede fra sag til sag ud fra en økonomisk vinkel.

Når Socialpædagogerne i fagbladet omtaler vigtigheden af et godt, sikkert og trygt arbejdsmiljø, kan man konstatere, at de skåltaler, forbundet klandrer politikerne for at holde, dem holder man selv. Det viser sig i den virkelige verden. Dette gjaldt, da påbuddene faldt, i den efterfølgende proces med at efterleve dem – og igen da de blev lagt i skuffen. Ingen som helst reaktion fra Socialpædagogerne.

Det skal nævnes, at borgmesteren og politikerne i kommunen bakkede medarbejderne 100 pct. op, da påbuddene blev givet. ■

NOTER

Rettelse

I Socialpædagogen nr. 1/2017 skrev vi i artiklen 'Køkkenet er jo vores arbejdsplads', at familieplejere 'skal betale feriepenge af egen lomme, selvom de ikke har ret til at hæve dem'. Det er imidlertid ikke helt korrekt, da familieplejere er omfattet af ferieloven og således har ret til at få udbetalt feriepenge, selvom de holder ferie sammen med plejebarnet. Der gælder dog særlige omstændigheder for udbetalingen af feriepenge for den 5. ferieuge. Vi beklager fejlen.

Redaktionen

Samlet rapport om svigt i Danmark

Børns Vilkår og Trygfonden vil hvert år udgive en samlet rapport om de svigt, danske børn udsættes for. Her samler de andre undersøgelser om fx alkoholmisbrug i hjemmet, hjemløshed blandt unge under 18 år, sagsbehandling i forhold til anbragte børn og udsatte unges skolegang. Rapporten omtaler også Børns Vilkårs egen Gallupundersøgelse, der viser, at 40 pct. af den voksne befolkning ikke kender til underregningspligten. Den første rapport udkom januar 2017.

mrk

Udsatte børn er oftere overvægtige

Udsatte børn har en større risiko for at blive overvægtige end andre børn. Således er 29 pct. af de udsatte børn i niende klasse svært eller moderat overvægtige – mod 18 pct. af andre børn. Det viser en KL-analyse. Udsatte defineres som børn, der i løbet af de seneste fem år har været anbragt eller modtaget individrettede forebyggende foranstaltninger fra kommunen. Til Jyllands-Posten siger børnesundhedsforsker Bjørn E. Holstein, at det er en stor og alvorlig forskel. 'Jo længere man kommer ned ad den sociale rangstige, desto større er problemerne med overvægten'.

mrk

Sager om tabt erhvervsevne genoptages

Det var ulovligt, at mænd fik mindre i erstatning for tabt erhvervsevne end kvinder, viser en EU-dom. Størrelsen på erstatningerne blev beregnet på baggrund af kønnenes gennemsnitligt forventede levetid, hvorfor mænd fik mindre end kvinder. Dermed har Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (tidl. Arbejdsskade styrelsen, red.) siden 1984 handlet i strid med EU's ligebehandlingsdirektiv, og derfor skal en række sager genoptages, oplyser AES. Få din sag genoptaget og få hjælp fra Socialpædagogerne til at føre sagen, hvis du er: en mand med anerkendt ulykke, medlem på ulykkestidspunktet og i dag, har fået udbetalt erstatning for erhvervsevnetab som engangsbetøb mellem den 22. december 1984 og den 1. marts 2015, og samtidig har været offentligt sikret.

mds

Gode arbejdsmarkedshistorier efterlyses

Dansk Handicap Forbund søger gode historier fra arbejdsmarkedet til et nyt projekt. Formålet er at lave et katalog af gode personhistorier, som illustrerer, at arbejdsmarkedet er åbent for alle mennesker – og inspirere virksomheder til fx at ansætte mennesker med bevægelseshandicap. I projektet skal der bl.a. laves interview med ansatte med bevægelseshandicap og deres arbejdsgivere, som kan fortælle om ansættelsesforløbet. Alle som har en historie, der kunne være relevant, kan kontakte projektkonsulent Troels Andersen Kjær på troels@danskhandicapforbund.dk

tln

BØRN OG UNGE

Deres mening er også vigtig

Hvordan møder man børn og unge i det offentlige system? Ny pjece fra Børnerådet giver gode råd til fagfolk

Af Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk

Giv altid en forklaring og anerkend børnenes og de unges følelser. Gør børnenes rettigheder så enkle og konkrete som muligt. Afklar med børnene, hvad der er brug for af hjælp for at klare sig godt. Og sørg altid for, at al kommunikation er tilpasset børnenes alder, modenhed og aktuelle tilstand.

Sådan lyder fire af en lang række gode råd, som er samlet i en ny pjece fra Børnerådet. Pjecen 'Gode råd til fagfolk om mødet med børn og unge', har rådet netop sendt afsted til landets 98 kommuner samt en række faggrupper i det offentlige, som møder børn og unge i deres arbejde.

Rådene er samlet på tværs af de mange undersøgelser, Børnerådet gennem de seneste år har gennemført blandt børn og unge i forskellige livssituationer, hvor de har været i kontakt med det offentlige system.

'De gode råd er formuleret på baggrund af børn og unges oplevelser. Du kan læse om, hvad der har gjort mødet med det offentlige system til en god oplevelse. Og så kan du læse

om, hvad de børn og unge, vi har talt med, helst så gjort på en anden måde', skriver formand for Børnerådet, Per Larsen, i pjecens forord.

Snak i øjenhøjde

I pjecen fremgår det, at mange af de børn og unge, som Børnerådet har talt med, fortæller, at der ofte er blevet truffet beslutninger hen over hovedet på dem. De efterspørger derfor, at der i højere grad bliver lyttet til dem, og at de bliver taget alvorligt. Et godt råd lyder derfor, at man altid skal give en forklaring og anerkende børnenes og de unges følelser, hvis det ikke er muligt eller forsvarligt at imødekomme deres ønsker.

Et andet afsnit i pjecen sætter fokus på, at børn og unge vil mødes i øjenhøjde og i trygge rammer. For når de er i kontakt med det offentlige system, oplever flere, at systemet er indrettet på de voksnes præmisser, og at der mangler et børneperspektiv. Her handler det bl.a. om, at man skal sikre, at det børnefaglige personale er klædt på til at kommunikere i øjenhøjde, særligt når det gælder sårbare og udsatte børn og unge. Børnene skal også gerne opleve, at der er tænkt på dem fx i forhold til indretning af lokaler og samtalerum – og voksne fagpersoner kan med fordel være mere bevidste om, hvordan man sidder til et møde, og altid huske på, at man ikke taler om børn, men med børn. ■

Ved jobskifte eller varig adresseændring
Ret dine oplysninger på sl.dk/minedata

FOTOKONKURRENCE

SAMMEN Socialpædagog Ann Sophie Köhler tog kollega Ida Lynges Tipsmark på skuldrene, og med deres foto og ikke mindst tekst vandt de #stoltsocialpædagog-konkurrencen.

Sammen kan de det hele

Socialpædagogernes formand kom forbi med kage til de ansatte på botilbuddet Nådeøjet i Vester Hassing, som vandt fotokonkurrencen #stoltsocialpædagog

Af Malene Skov Jensen, redaktionen@sl.dk. Foto: Tao Lytzen

Socialpædagogerne Ann Sophie Köhler og Ida Lynges Tipsmark, der begge er ansat på botilbuddet Nådeøjet i Vester Hassing, var straks klar til at deltage, da Socialpædagogerne i forbindelse med Socialpædagogernes Internationale Dag den 2. oktober 2016 udskrev en foto-

konkurrence. Her skulle man ud over et billede også skrive, hvorfor man var stolt af at være socialpædagog.

– Vi tænkte, at vi selvfølgelig skulle være med, for vi har et godt slogan, som passer rigtig godt på vores arbejdsplads og det arbejde, som vi gør sammen, fortæller Ida Lynges Tipsmark.

På billedet sidder hun på skuldrene af Ann Sophie Köhler, og på skiltet har de skrevet: 'Ingen kan alt. Alle kan noget. Sammen kan vi det hele'.

– Med billedet vil vi gerne vise det gode samarbejde, som vi oplever, at der er i det socialpædagogiske arbejde – både med kollegerne og med borgerne. Vi er afhængige af hinanden, og vi kan rigtig meget sammen, når vi hjælper hinanden, siger Ann Sophie Köhler.

Hun og Ida Lynges Tipsmark vandt fotokonkurrencen, og Socialpædagogernes formand Benny Andersen kom derfor på besøg sammen med kreds Nordjyllands formand Peter Kristensen med præmien til arbejdspladsen: en gigantisk lyserød kage med 'Sammen kan vi det hele' skrevet i midten.

– I kan takke Ann Sophie og Ida for, at vi har kage med i dag. Det var en hård konkurrence med mere end 500 fotos, men I var de bedste. Det var især jeres slogan, som fangede, for det helt unikke ved at være socialpædagog er jo netop, at vi gør vores arbejde sammen med hinanden og sammen med borgerne, sagde Benny Andersen.

Botilbuddet Nådeøjet blev etableret for otte år siden og er en del af Aalborg Kommunes

fagcenter for udviklingshæmning og døve. Målgruppen er voksne med udviklingshæmning og voksne med både udviklingshæmning og autisme.

Socialpædagogerne på botilbuddet arbejder bl.a. med neuropædagogik, relationspædagogik og kommunikationspædagogik – herunder bl.a. TEACCH og Tegn til Tale. Mange af beboerne har et meget begrænset eller slet ikke noget sprog, og derfor er Nådeøjet begyndt at bruge iPads og appen 'GoTalk Now', som er et støttende kommunikationsværktøj. ■

Se alle bidragene til #stoltsocialpædagog på facebook via www.kortlink.dk/pn26
Læs mere om botilbuddet Nådeøjet via www.kortlink.dk/pmym

Tallene bag tallene, tak

Af Inge Bryderup

Lige før årsskiftet udkom Ankestyrelsens seneste – og sidste – 'Anbringelsesstatistik'. Fra nu af overgår denne opgave til Danmarks Statistik. Også i år konkluderes det, at der er 'færre anbragte 0-17 årige ved udgangen af 2015', og at 'antallet er det laveste i perioden 2010-2015'. Der var anbragt 11.572 børn i 2014, og antallet var 11.049 i 2015. Der er således anbragt 523 færre børn og unge i 2015 end i 2014.

Tager man et hurtigt kig ind i befolkningsstatistikken, viser det sig, at også antallet af alle 0-17 årige er faldende ved udgangen af 2015. I 2014 var der i alt 1.171.910 børn og unge i alderen 0-17 år, og i 2015 var der 1.166.429. Der er således 5.481 færre børn og unge i alderen 0-17 år i 2015 end i 2014.

Beregnes anbringelsesfrekvensen skal vi helt ned i decimalerne for at finde de minimale ændringer: I 2014 var 0,99 pct. af alle børn og unge anbragt, og i 2015 var andelen på 0,96 pct. Her er altså ikke tale om de store udsving i forhold til det historiske faktum, at der i de forgangne 100 år til enhver tid har været anbragt lige omkring 1 pct. af alle børn.

Anbringelsesfrekvensen er stigende med alder. Der er altså en større andel af de 15-17 årige, der er anbragt (knap 40 pct. af alle anbragte) end blandt de 0-3 årige (7 pct. af alle anbragte). Men også i denne sammenhæng ville det være relevant at se på befolkningsstatistikken. Eksempelvis var der i 2014 blandt 0-3 årige cirka 57.000 i hver

årgang, mens der blandt de 15-17 årige var cirka 70.000 i hver årgang. Det ville således være interessant at få anbringelsesfrekvenser fordelt på aldersgrupper – og i et historisk perspektiv vil dette give store udsving, da årgangene af børn i forskellige aldre har været svingende over tid.

Kære Danmarks Statistik. Når I nu overtager ansvaret for denne vigtige opgave, kunne I så ikke grave et spadestik dybere i anbringelsesstatistikken? I har befolkningsstatistikken i huset. I har også statistikker i et længere historisk perspektiv.

Og når jeg nu er ved de gode råd: Kunne vi ikke få mere præcis viden om ophør af anbringelser – i særdeleshed om omfanget af ikke planlagte flytninger fordelt på forskellige anbringelsesformer.

Kunne vi ikke også få statistik på, hvor mange og hvor lange anbringelser børn og unge gennemsnitlig oplever i deres barndom.

I forhold til efterværn er det alene døgnophold, vi har tal på i dag, og det ville være godt også at vide noget om de andre former for efterværn – altså at få det samlede billede.

Mange socialpædagogiske og socialpolitiske diskussioner kunne kvalificeres af en sådan viden – fx diskussionen om kontinuitet i de anbragte børns liv. ■

Inge Bryderup er professor ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde på Aalborg Universitet.

-
 Hvilken viden om anbringelser og anbragte børn og unge synes du, der mangler?
-
 Hvordan oplever du som socialpædagog udviklingen i anbringelser, når det handler om ophør af anbringelser?
-
 Og hvad når det gælder efterværn?

Deltag i debatten på socialpaedagogen.dk/prik